

РОБІТНИКИ В РЕЖИСЕРСЬКІЙ ЛАБОРАТОРІЇ

Театр імени Шевченка (колишній „Березіль“) вступив у новий театральний сезон 1935—1936 року. З радістю треба констатувати, що театр зустрічає новий рік своєї роботи оновлений, озброєний новим могутчим творчим методом, який не має нічого спільного з методами його колишнього керівника націоналіста Курбаса. Мета цієї статті — розповісти читачеві, як театр знайшов цей новий метод і в чому він полягає.

* * *

15 жовтня 1934 року на квартирі парторганізатора цеху Т-2 харківського паровозобудівельного заводу, тов. Рубашевського, в присутності активу цеха, молодий радянський драматург О. Корнійчук прочитав свою п'єсу „Платон Кречет“.

Ця, здавалося б, нічим особливим не визначна подія зостанеться назавжди пам'ятною в історії театру ім. Шевченка. Вона стала початком нової ери в мистецькому житті театру, нової, досі цілком невідомої форми зв'язку між театром і глядачем-робітником, початком їх творчого співробітництва в галузі сценічного мистецтва.

У цьому читанні брало участь коло 30 чоловіка з цеху. Тут були і молоді робітники, і старі кадровики, і інженери. Були партгрупорги і рядові комуністи. Але що об'єднувало всіх присутніх — це їх глибокий інтерес до культурного будівництва.

До 2 години ночі тяглося обміркування п'єси. І аж пізній час перервав його. Розійшовся актив з величезною насагою. На другий день учасники читання розповідали, що до 5—6 години ранку вони обговорювали п'єсу у себе дома. Герої п'єси стали улюбленими робітників цеху. Тільки й мови було, що про Платона, про його матір, про старого терапевта Терентія Осиповича Бублика. Тут таки, в цеху, народилась ідея — взяти шефство над п'єсою „Платон Кречет“. 27 жовтня загальні збори робітників цеху Т-2 затвердили

пропозицію про прийняття шефства над п'есою Корнійчука і обрали шефську бригаду.

Керування цією бригадою, що складалася з 15 чоловіка, прийняв молодий інженер Гуртовий. До бригади увійшли ентузіасти шефства, що доброхотів побажали попрацювати над п'есою разом з театром.

Бригада розгорнула енергійну роботу. П'еса багато разів була прочитана на квартирах парторгів, комсоргів, кадрових робітників, у цехах. Робітники обговорювали як п'есу в цілому, так і окремі образи, подавали критичні зауваження. Уже ця стадія шефської роботи дала дуже цінні наслідки, хоча це була скоріше докладна критика п'еси, ніж творча допомога акторові. Бригада уперто шукала більш поглибленої, більш конкретної і більш диференційованої форми шефської роботи, живого і плодотворчого зв'язку з театром.

На початку грудня шефська бригада бере участь в розробці плану постанови „Платона Кречета“ в театрі ім. Шевченка. Нарешті, якимсь цілком непомітно, сама собою, а значить, глибоко органічно, як наслідок усієї попередньої роботи, в цеху Т-2 виникає блискуча думка створити бригади по окремих персонажах п'еси. Народження цієї ідеї становить переламний пункт у шефській роботі ХПЗ над театром. Співробітництво робітничого колективу і театру на полі сценічного мистецтва вступає з цього моменту в нову, більш досконалу стадію; найкультурніші представники робітничого колективу входять, можна сказати, в саму глибину творчої лабораторії театру, стають у повному розумінні цього слова співтворцями театрального дійства.

Тепер, коли ця ідея вже дала свої блискучі наслідки, коли театр, раніш отруений націоналістичним дурманом і формалістичним методом курбасівщини і тому завжди порожній і забутий пролетарським громадянством, набув тисячі нових глядачів і став улюбленцем радянського Харкова,—тепер спільна робота заводу й театру здається чимось цілком природним і необхідним, неначе самозрозумілим. Справді, в радянській державі, де культурне будівництво у всіх його розгалуженнях відбувається при безпосередній участі і під найглибшим впливом пролетарських мас, і театр не може існувати відірвано від них, остеронь від цієї участі і впливу.

Це безперечно, і потреба тісного зв'язку з робітничими масами почала гостро відчуватися театром, як тільки він вибався спід формалістичного методу і націоналістичних ідей Кулбаса; дівставши нове керування, театр почав уперто шукати нових творчих шляхів. Але одна річ — сама ідея, а інша річ — форми і способи її здійснення. Шефство робітників над театром і за нового керування мало спочатку занадто загальний характер, яким не були задоволені ні театр, ні шефські організації. Ідея безпосередньої участі робітничого ко-

лективу в творчій роботі акторів над окремими ролями була знайдена в результаті шукань і стала тим магічним засобом, який зовсім переродив театр, поставив його на нові творчі шляхи і надав йому нового обличчя.

Отже були створені шефські бригади майже по всіх головних персонажах п'єси. Голова виконкому Берест, хірург Платон Кречет, його мати, земський лікар Бублик, Ліда, завідувач лікарні Аркадій, завміськздоров'я Бочкарьова — кожна з цих дійових осіб п'єси дістала окрему бригаду.

В бригаду увійшли найпередовіші люди робітничого колективу заводу: тт. Гуртовий, Хаїтов, Осьмачко, Полікарпов, Пивоваров, Вайнштейн, Митницький, Неміровський, Поляк, Сорока, Дубініна, Кузнецова, Фурсова і інші, — люди, що цікавляться культурним будівництвом, що вирости з надр робітничого класу.

Виходячи з даних п'єси Корнійчука, бригади з величезним захопленням і ентузіазмом почали свою роботу над аналізом образів, створених драматургом.

Ми не знаємо, чи був вироблений якийнебудь певний план цієї роботи, спільний для всіх бригад, але звичайно робота протікала так.

Перш за все бригада намагалася дати загальну соціальну характеристику даного образу, а також відтворити його морально-психологічне обличчя. Який зміст вкладений у нього автором п'єси, яка його ідейно-художня цінність, що являє собою дана дійова особа як член суспільства, як громадський діяч, як учасник соціалістичного будівництва, як людина, чи слід розглядати її як позитивний тип, чи як негативний — от перші питання, які ставили перед собою бригади. Аналітична робота, яку провадили бригади, іноді виявляла у персонажів п'єси такі висловлювання або вчинки, які суперечили їх характерові, або ідеї п'єси, або намірові автора. Це треба зрозуміти правильно. Бригада не підходила до кожного окремого образу з заздалегідь виробленим шаблоном, не говорила, якою повинна бути аналізована бригадою дійова особа, як вона повинна діяти, мислити, почувати, говорити. Ні, цього не було. Та коли бригада, аналітично розкриваючи образ, знаходила в ньому внутрішні психологічні суперечності або невідповідність до задуму самого автора, або неповноту і невиразність характеристики, то бригада це відзначала.

От один з прикладів. Розбираючи образ Береста, бригада прийшла до висновку, що Берест, остаючись тим, чим хотів показати його автор, тобто позитивним типом старого, з великим життєвим досвідом, партійного робітника, умілого, розумного і чуйного керівника в дорученій йому галузі, не міг загрозами змушувати Платона Кречета їхати на операцію наркомом, коли Кречет під впливом пережитих тяжких подій відчув тимчасовий занепад моральних і фізичних сил; так само

і Платон, друг Береста і людина сильної волі, учений, що мріє про продовження людського життя, не міг так уперто, так категорично відмовлятися від операції. Автор погодився з цим зауваженням бригади і вніс у текст п'єси відповідні зміни.

Намагаючись дати поглиблений мистецький образ, максимально допомогти артистові в його творчій роботі, бригада на підставі матеріалу, даного в п'єсі,— матеріалу, треба сказати, іноді дуже скупого,— старалася відтворити докладну біографію персонажа, з'ясувати те побутове оточення, в якому він ріс, учився, мужнів, формувався як людина й громадянин, ті суспільні й культурні впливи, яким він підпадав до моменту появи в п'єсі.

І, нарешті, бригада давала фізичний образ персонажа, намагаючись уявити собі його зовнішність, постать, одягу, ходу, рухи, манеру говорити.

Читаючи відповідні матеріали (стенограми спільних засідань робітничих бригад з артистами театру), мимоволі зупиняєшся з подивом перед цією многогранною творчою роботою, яка кінець-кінцем ставить перед вами повний образ дійової особи.

Треба сказати, що стенограми дають тільки приблизне уявлення про те величезне захоплення, з яким робітничі бригади віддалися новій для них справі. Адже на такі спільні з артистами збори бригади приходили з готовим уже розумінням даного образу, розумінням, яке вироблялося поволі в процесі попередньої самостійної роботи бригад. От ця попередня лабораторна робота учасників бригад, їх збори, суперечки, розмови, на жаль, не відбилися ні в яких матеріалах. Тільки оповідання самих робітників, що взяли участь в обміркуванні п'єси, можуть дати уявлення про той дійсно творчий ентузіазм, в якому протікала ця робота.

„Ми,— каже, наприклад, товариш Фурсова,— вдумувалися в кожне слово Бочкарьової, згадували наших керівників, знайомих людей, находили в них риси спільні з Бочкарьовою. Ми старалися угадати її рухи, інтонацію мови, зріст, уявляли собі шлях її від кондобр'єднання до медицини, причини невміння керувати. Міркували про те, що Бочкарьова любить, як вона їсть, працює, ходить і т. д. Розбирали її, як говориться, по кісточках. Лимаренко запропонував вкласти в її портфель шоферські рукавички, одягти її в кепі й шкіряну тужурку. Завзято сперечаються з ним Шиворотов, Митницький. Пивоваров, і склалася думка, що вона повинна бути одягнена в чорний костюм англійського фасону (на борту квітка або значок), на зріст середня, постать не дуже оградна. Бистрі очі, мова, рухи; розкидана і недосить письменна політично“.

„Учасники бригади,— розповідає тов. Хаїтов,— сперечалися про те, як Платон навчився грати на скрипці, чому він пі-

шов учитися не на інженера, а на лікаря. Ми уявляли, як мати Платона повинна ходити й одягатися, говорити, тримати руки, ми розбирали її до найменших рисок“.

* * *

Критика п'єси, розбір окремих образів далеко не вичерпують собою всіх форм роботи шефських бригад. Намагаючись максимально допомогти театрові дати спектакль, який якнайточніше відбивав би нашу епоху, робітники у своїм оточенні шукають живих людей, що могли б бути зразками для виведених у п'єсі Корнійчука типів. Робітнича бригада знайомить артисток, що грають матір Кречета, з матір'ю-пролетаркою, дружиною героя праці Шишкина. Ця зустріч дала артисткам прекрасний матеріал.

От як передає акторка Смерека вражіння, яке зробила на них Килина Федорівна Шишкина:

„Вона проста, звичайна і скромна в поведженні.

Про наші будні й неполадки, про які обиватель говорить з роздратуванням, Килина Федорівна розмовляє якось так просто, що почувалося, що ця людина живе чимось більшим.

Найбільше вражало нас у ній розуміння життя, бадьорість її духу. Вона ні разу не похилила голови, не було в неї погляду вниз, очі її були зведені на співбесідника або навіть вище його голови. Вона якось вся світилася в очах“.

Артистку Єщенко, що грає роль Маї, дочки Береста, робітники познайомили з ученицями-піонерками підшефної заводів 83 школи. Артистка провела з ними кілька днів, могла спостерігати їх розваги, забави, роботу.

Бригада влаштувала також зустріч артистів театру з знатними людьми медицини. Свою думку про п'єсу і її дійових осіб висловлювали професори Шамов, Мельниченко, Бельц, приват-доцент Монашкін, асистент Рудницький, лікарі Караванов, Слободський та інші.

Бригада вислухала музику композитора Мейтуса і зробила про неї цінні критичні зауваження.

Нарешті, бригада допомагала театрові в зовнішньому оформленні п'єси. Наведемо для прикладу уривок із дуже цікавих зауважень, які зробив робітник тов. Щеглов тов з приводу макету кімнати, де театр хотів ставити першу дію „Платона Кречета“:

„Сполучення кривих ліній угнутої стіни і інших двох, круглого стола, м'яких меблів, килимів,— усе занадто спокійне і тільки спокійне, одноманітне в своєму спокою. Нема нічого прямого, гострого, твердого. Нічого, що характеризує, повинно характеризувати Платона Кречета, лікаря-хірурга, сина робітника, як людину мужню, з науковими намірами“.

Одначе, глибоко помилився б той, хто подумав би, що робітники, які працювали з таким захопленням і любов'ю над п'єсою і її постановою, накидали артистам своє розуміння дійових осіб, вимагали від театру сценічного втілення саме тих характерів, які вони створювали. Нічого подібного не було. З надзвичайною чуйністю і тактом робітники, висловивши свою думку, залишали останнє вирішальне слово режисерові й артистам. Більш того, вони сами нагадували про потребу критично ставитися до їх вказівок.

„Товаришам акторам,— каже тов. Шиворотов,— треба критично ставитись до наших зауважень“.

А товариш Рубашевський додає:

„Ми просимо вас всіх, щоб ви з максимальною критичністю поставилися до наших зауважень, поперше, тому, що основна відповідальність творчості лежить на вас, подруге, тому, що для нас цей виступ у театрі є перший виступ, і не досить бути політично сильними людьми, щоб зробити справедливі зауваження з приводу того чи іншого епізоду в п'єсі“.

Отже робота проходила в дружній, товариській атмосфері. Це відзначає і автор п'єси Корнійчук:

„Мені здавалося, що в роботі можуть бути непорозуміння, але їх не було, не було нав'язування своїх зауважень, а була справжня товариська атмосфера“.

* * *

Що ж дала робітникам ХПЗ ця спільна з театром робота над постановою п'єси і що вона дала театрові?

Всі учасники шефських бригад одностайно відзначають, що робота над „Платоном Кречетом“ і його сценічним втіленням піднесла їхній загальний культурний рівень, поглибила розуміння театрального мистецтва, збудила інтерес до художньої літератури, потяг до самоосвіти і, що найцікавіше, до облагородження свого сімейного побуту.

— Робота над „Платоном Кречетом“,— каже тов. Фурсова,— піднесла наш культурно-політичний рівень. Ми навчилися більше приглядатися до людей, розуміти їх, краще розбиратися в їх житті, прислухатися до кожного слова.

— Ми почали гостро почувати потребу більше читати і взагалі працювати над собою. Я з радістю віддаю своє дозволення цій справі і дуже задоволена, що працюю над образом Ліди. (В. Поляк).

— Розбір п'єси спільно з товаришами й робітниками театру навчив мене, як треба підходити до художньої творчості. Я гостро відчув потребу щоденної систематичної роботи над самим собою для підвищення культурного рівня. Нарешті, мої інтереси якось самі собою передалися й моїй

родині. Тепер ми дуже часто віддаємо свій вільний час театрові й мистецтву. (Осьмачко).

— Члени шефської бригади тепер цікавляться й літературою. Ми готуємося до диспуту про роман Авдеєнка „Я люблю“. (Фурсова).

— Ми, люди сірі, почали розбиратися в таких речах, які раніш були нам незрозумілі. (Гуртовий).

— Спільна з артистами театру робота над п'єсою збагачує наш життєвий досвід, привчає узагальнювати явища. В цеху збільшився попит на художню літературу, ми стали частіше ходити в театр. (Абрамович).

— Не буду тайти: розібравши п'єсу, я взяв багато не тільки для поширення свого світогляду, але й для піднесення на потрібну височінь свого родинного побуту. (Осьмачко).

— Ця робота дала мені те, що я став на голову вищий в культурному відношенні. (Шиворотов).

Зустрічі з акторами, спільний розбір п'єси, спільна робота над створенням сценічних образів, участь у роботі режисерської лабораторії і в обміркуванні постанови п'єси — все це привело до того, що серед робітників зродилося свідоміше ставлення до театрального мистецтва, в корені змінився погляд на театр і акторів.

Цікаво розкаже про це тов. Дубініна. Колись, у дитинстві, вона чула від батька, що артисти це — люди, які ламаються в театрі, бо ні на що більше не здібні й не хочуть працювати.

— Я погано уявляла собі, як актор працює над п'єсою, щоб створити образ, відтворити життя людини перед глядачем. Моя участь у шефстві над п'єсою „Платон Кречет“ дала мені великий багаж для розуміння роботи актора над образом, роботи режисера й цілого колективу театру над постановою.

— Ми переконалися, що актори дуже багато працюють перше, ніж вийти на сцену.

— Я відчуваю, що наші вимоги до якості спектаклю збільшаться. Ми будемо тепер уважніше слідкувати за грою акторів, заглиблюватися у зміст кожного слова, сказаного на сцені. Кожну новопрочитану книжку будемо цінувати, як не цінували раніш.

Це саме стверджують інші товариші.

— Робота в бригаді, — каже тов. Гуртовий, — дала нам те, що п'ятдесят чоловіка навчилися розуміти, як актор створює свою роль, і коли раніш ми дивилися на спектакль механічно, то, працюючи в бригаді, ми почали розуміти, що для того, щоб створити гарний образ, треба бути теж інженером, і що робота інженера-режисера, може, незрівняно складніша, ніж інженера, що працює над металом.

Щодо самого театру, то шефство робітників та їх участь

у поставі п'єси дали йому так багато, що в цьому відношенні трудно щонебудь перебільшити.

Вони дали йому перш за все безпосередню творчу допомогу в створенні сценічних образів. Всі артисти відзначають цю допомогу.

— Я хочу подякувати тов. Хаїтову, який, можна сказати, зробив мені роль. І якщо публіка буде вітати мене оплесками, то ви можете вважати, що ці оплески належать вам.

Це слова тов. Сердюка. А от що каже артистка Чистякова:

— Від моєї бригади я маю конкретні вказівки, яких не може дати коротка газетна рецензія. Бригада проробила зо мною увесь підготовчий період (аналіз, план, архітектоніка ролі). Найбільше допомогла мені бригада після вистави конкретною критикою моєї гри.

Артист Мілютенко заявляє:

— Бригада дала багату й глибоку біографію Аркадія, розкрила його соціальну й психологічну суть з надзвичайною вичерпністю. Бригада, сказати б, приземлювала мою роботу, допомогла подати образ живої людини і дала мені певність у роботі і моральну підтримку.

Той же артист в іншому місці каже:

— Товариші робітники надзвичайно глибоко опрацювали образ Аркадія, так глибоко, що ми, актори-спеціалісти, не могли так його уявити собі.

Режисер Тягно заявляє:

— Слухаючи вас, мені довелося перевірити свої настанови, брати на увагу те, що дала ваша думка,—іншими словами, виробляти істину свого спектаклю... Я займався педагогікою театральною не один рік, але перше я тільки вчив, а тепер я сам учився.

А от слова, перейняті глибокою щирістю, слова, що показують, як цінували артисти цю творчу допомогу робітників:

— Я хочу, щоб ні одно ваше зауваження по „Платону“ не пропало для мене. Щоб коли виникне у вас яка думка, я знав її,—це допоможе мені створити цей, ще досі невияснений для мене образ Платона. (Бучма).

Але ще далеко важливіше, ніж ця безпосередня творча допомога, було інше: натхнення, яке давало це тісне співробітництво з робітниками. Артист відчув себе в цілком новій, досі невідомій йому атмосфері, в атмосфері глибокого інтересу і співчуття до своєї роботи; він побачив перед собою не просто глядача, що шукає тільки естетичної насолоди й розваги і готовий, може, насміятися над невдачею актора, а глядача-співтворця, глядача-друга, який разом з актором хвилюється, радіє його успіхів або боліє за його невдачу. Ця дружня атмосфера, ця свідомість глибокого органічного зв'язку з глядачем — з пролетарським глядачем — дала артистові ве-

личезну наснагу, подесятерила його творчі здібності, піднесла в ньому свідомість своєї цінності, як учасника соціалістичного будівництва, свідомість великої відповідальності за свою роботу і дала глибоке моральне задоволення й велику радість творчості.

Можна було б навести довгий ряд висловлювань артистів у цьому розумінні—ми обмежимося тільки деякими:

— Новий метод шефської роботи,—каже тов. Бучма,—його не можна назвати інакше, як співтворчістю,—є надзвичайне явище в культурному житті. З'явилася нова творча атмосфера, стало надзвичайно цікаво працювати. Ми дістали творчу наснагу, робочу наснагу.

Те саме каже тов. Криницька:

— Не можу не відзначити великої радості, яку я відчула, зустрівшись з бригадою. З яким дійсно творчим ентузіазмом вони розробляли образ Бочкарьової до найдрібніших деталей! Гаряча дискусія, що виникла після моєї доповіді на бригаді, і хвилювання всіх учасників бригади за остаточний показ Бочкарьової на сцені дали мені величезну наснагу. Моє хвилювання на сцені було хвилюванням перед своєю бригадою. Чи пощастило мені донести до глядача наш спільно утворений образ Бочкарьової?—от питання, що глибоко турбувало мене.

А от що каже артистка Петрова, яка грала роль Валі, роль, що не мала своєї робітничої бригади:

— Наші шефи разом з нами боліють за п'єсу, за образи, за нас, виконавців. Вони радіють нашими радощами й боліють нашими труднощами. Вони не просто наші глядачі, а становлять одну спільну з нами творчу сім'ю. Радісно стає працювати, коли почуваш турботу бригади за роль, за образ, за кожну маленьку деталь. На жаль, я працювала над образом Валі одна. І дуже боляче відчула це. Я дуже заздрила тим моїм товаришам, які мали змогу працювати спільно з своєю шефською бригадою. Мені хотілося, щоб у мене теж були близькі товариші, які турбувалися б за образ Валі.

Художній керівник театру Крушельницький каже:

— Може, вперше за весь час роботи в театрі ім. Шевченка актор відчув моральне задоволення, бо його робота безпосередньо дійшла до глядача, якого ми хочемо мати і вважати за свого. Тепер у нас є глядач, що тремтить за найменші деталі нашої роботи, і це глибоко зворушує нас. Я не знаю такого моменту в історії радянського театру, коли б глядач був так в курсі ролі і так турбувався за театр і актора, як у цій постанові.

Так, щасливі артисти, що працюють в такій атмосфері. Такої любові, напевно, не мав ніколи жоден буржуазний театр.

— Наші старі робітники-кадровики,—каже т. Немировський,—находили змогу приходити по кілька разів на репетицію і вертатись звідти навіть пішки; це значить, що вони

дійсно полюбили театр. Коли до членів бригади підходять і кажуть, що те або інше в театрі не так, то ми це сприймаємо як образ.

Автор п'єси Корнійчук розказує, що коли він зустрівся з робітниками заводу ХЕМЗ, то вони докірливо питали його, як це сталося, що робота над п'єсою пішла виключно з робітниками ХПЗ. Треба було розділити п'єсу на дві частини.

Ніхто, однак, не висловив цієї нової любові до театру в таких зворушливих і хвилюючих словах, як тов. Кузнецова:

— Хочемо дати все, що можна, для нашого театру, хочемо бути злютованими з ним назавжди. Ми любимо наш театр, ми хочемо, щоб він був найкращий за всі театри.

Неможливо сумніватися в щирості цієї заяви. А тим часом ще так недавно, за Курбаса, театр стояв порожній. Що ж таке сталося? Сталося щось небувале в історії театру — артист і робітничий глядач зіллялися в одну творчу сім'ю, стали разом творити сценічне мистецтво. Театр став у буквальному розумінні слова дитиною робітничого колективу ХПЗ, його улюбленцем. Театр глибоко вріс корінням в пролетарське оточення і почав черпати з нього живучі соки.

Не дивно, що театр дав такий блискучий спектакль, добився величезного успіху. Відбулося більше 100 постанов п'єси, і всі вони пройшли при переповненій залі і при живій участі глядачів, які часто переривають гру акторів оплесками.

Але театр зробив тільки перші кроки на тому новому шляху творчого єднання з пролетарським глядачем, на який він став. Досвід театральної роботи 1934—1935 р., певна річ, не повинен і не може бути забутий — те, що він дав, мусить назавжди увійти в художній арсенал театру, стати його міцним здобутком, а не остатися тільки результатом тимчасового захоплення. Але й зупинятися на здобутому також не можна, і, очевидно, театр і не зупиниться. У робітників з підприємств і робітників театру виникають уже нові плани, нові ідеї, нові форми співробітництва, і це становить запоруку такого розвитку театру, якого ще не знає історія сценічного мистецтва і який можливий тільки в країні будованого соціалізму. Остатється тільки побажати, щоб і інші радянські театри використали щасливий досвід Державного драматичного театру ім. Шевченка.

МИКОЛА НАГНИБИДА

В харківській групі молодих радянських поетів Микола Нагнибіда посів помітне місце відразу ж після дебюту; першими своїми книжками він заявив про свою, несхожу на інших, творчу індивідуальність. І хоч власне його поетичне обличчя ще оформлюється, ще вироблюється його власний поетичний голос,—твори Нагнибіди вже вносять окремі нові елементи в нашу молоду поезію. Звичну, спільну для цілої групи поетів тематику він іноді трактує настільки свіжо, що примушує її таким чином звучати майже по-новому. Багато традиційних мотивів і інтонацій мають у нього іноді вигляд зовсім оригінальних. До того ж кращим творам Нагнибіди притаманна така безпосередня переконливість, що забезпечує невимушеність його найважливішим з політичного боку рядкам. Але в той же час Нагнибіда хворіє на певну вузькість ідейно-тематичного діапазону, йому якось не вистачає сміливості, може, віри в свої сили, для того, щоб зробити більше, творчо рушити вгору. Так і відчуваєш в окремих місцях, що Нагнибіда раптово зупинився, а якраз зупинятися і не треба було, бо, поперше, це розхолоджує читача, а подруге, здається ось-ось поет схопив би найголовніше.

Творча продукція Нагнибіди, що охоплює його п'ятирічну літературну роботу, вичерпується трьома книжками поезій: „Дніпровська весна“, „Зерна“, „Поезії“, при чому друга збірка повнотою включає першу, а в третій, крім кількох нових поезій, вміщено найкраще з обох попередніх збірок. Сама ця невелика кількість поезій Нагнибіди свідчить про певну його скупість і про намагання дбайливо ставитись до своїх творів (передрукуючи свої старі поезії, він іноді досить ґрунтовно обробляв, вірніше, доопрацьовував їх). Перші поезії Нагнибіди, вся дебютна його збірка, тематично пов'язані з Дніпрельстаном, з Дніпрокомбінатом. Як свою ліричну тему, сприймає й трактує поет-початківець тему величного будівництва, органічно розкриває її у своїх творах. Кращих наших людей намагався виобразити він тут, і в першу чергу своїх ровесників, своє щасливе покоління, героїчний Ленінський Комсомол. Освітлювані Нагнибідою робітники-комсомольці не розглядають

свої сьогоднішньої ударної роботи, сьогоднішнього життя відірвано від усієї героїчної історії комсомолу. У вірші „Ровесникам“, що відкриває „Дніпровську весну“, найперша згадка поета про комсомольців — героїв громадянської війни, про тих, що „з мужністю ставили під наган свої недостиглі роки“, що бились „під жаркими знаменами комсомолу, простріленими ворогом, одягненими в дим“. Звертаючись наприкінці цього твору до своїх ровесників, Нагнибіда каже:

Ровесники!
Відвагу
змужнілих братів
укладено
в наш час,
у високий вольтаж
дніпровських дротів,
у кожен
новий каркас,
у чорні штреки,
стримкі колони,
в Турксибу струну тугу.
Заліза,
руди ешелони
Вимірюють нашу снагу.

Дати читачеві художнє уявлення про „високий вольтаж“ роботи свого покоління, що йде від перемоги до перемоги, кероване славною партією Леніна — Сталіна, намагається Нагнибіда в збірці „Дніпровська весна“. Недовіз сталі для Дніпробуду викликає тривогу, як за свою кривну справу, в ліричного героя його вірша „Тривога“. З непідробленою радістю реагує цей герой на пуск нового комсомольського цеху, описаний у вірші, що так і зветься „Новий цех“. Але так реагують не лише робітники, що сами безпосередньо працюють на Дніпробуді. Своєчасний пуск Дніпробуду став справою цілого Радянського Союзу, і це змальовує Нагнибіда в поезії „Обов'язок“, побудованій на конкретному історичному епізоді — затримці лісу для Дніпробуду. На лісозаготівлях страшний холод, навіть кращі бригади лісорубів „кидали роботу, бо камінням кров ставала у м'язах рук“. Та ось прийшла лаконічна телеграма: „Відряджайте ешелони лісу! Затримка — прорив! Дніпробуд“. І, переборюючи страшний холод, лісруби добровільно стають до роботи:

Виходили...
В розгойдану
гушавину
врізався бригад
незлімний крок,
бо міцніший
граніту,
чавуну
соціалістичний
обов'язок.

Велике нове почуття соціалістичного обов'язку Нагнибіда своїм віршем розкрив недостатньо. Цьому став на перешкоді дуже малий його тодішній творчий досвід. Алеж схему вірша накреслено безперечно вірно й цікаво. Значно вдаліше розкрив Нагнибіда тоді інші, алеж рідні соціалістичному обов'язкові почуття в таких своїх віршах, як „Пісня про бригадира“ і „Дніпровська весна“. В обох цих творах автор підкреслює спільні риси в боях на фронтах громадянської війни і соціалістичної реконструкції країни. Ось бригадир, ударник Дніпробуду, розповідає епізод із своїх бойових спогадів. Він — командир загону, посланого на ліквідацію банди:

І в кожного в серці
Напруження мов клин:
Затримати банду
На сім годин.
Хоч кулею,
хоч шаблею,
хоч трупом своїм
Затримати банду
на сім ...

І автор знаходить у цьому епізоді спільні риси з бойовим життям заводу Дніпрокомбінату:

І в кожного в серці
Напруження мов клин —
Дві тисячі деталей
за сім годин.

Звісно, спільними тут є лише бойові завдання, що вимагають свого розв'язання, бойова настроєність більшовиків, ні в якому разі не ситуація в цілому. І тому безумовно виправдане таке авторове звертання до героя-бригадира:

Гей, бригадире,
Комбригу наш,
Веди нас, як вів
Братів на Сиваш!

Ширшу картину бойової роботи дніпрельстанців змалював Нагнибіда в „Дніпровській весні“, що є основним твором в одноіменній збірці. „Крізь потужний країни бій проростають дніпровські весни“ — каже поет і подає фрагменти історії, починаючи від „подвигів“ старої князівської дружини, що „звикла мечем стрічать весну біля Дніпровського шумливого порогу“, відзначати „похід на мапі степовій крапками згарищ, комами копита“; через громадянську війну, коли „трошилися сторіччя, майбутнє зростало зовуче й широко“, коли червоні „засмагли повстанці з Дніпровських земель ділили дертю заправлену воду, славили верстви важкого походу“, — аж до героїки Дніпровського будівництва, до пуску Дніпробуду й Дніпро-

стали. І, ніби перегукуючись тут з уже знайомим читачеві звертанням до своїх ровесників, Нагнибіда пише:

Це ми скріплюємо
 епохи крокви,
і творить з нас
 крицева ця пора
таких бійців,
що зрушили
 за роки,
сторіччями незрушену
 вись Дніпра.

На величному будівництві поряд з корпусами зросли люди. Тут покоління ровесників автора одержало своє загартування, вчилася переймати кращі традиції комсомольців — героїв громадянської війни, традиції славної більшовицької партії.

Певна обмеженість збірки „Дніпровська весна“ полягала в тому, що всі теми, і історичні і сучасні, Нагнибіда підпорядковував у ній лише одній своїй центральній темі — Дніпробудові. На все він дивиться тут лише з точки зору потреб і перспектив будівництва, інші теми зацікавлюють його лише в тому разі, коли вони пов'язані з Дніпробудом.

Спробу поширити свій тематичний діапазон зробив Нагнибіда в збірці „Зерна“. Намагався він це зробити за рахунок тематики громадянської війни, життя безробітних за кордоном, класової боротьби на селі. Вдалими вийшли в Нагнибіди лише твори, побудовані на тематиці класової боротьби на селі. Найбільш ґрунтовна серед цих творів — „Балада про ворога“. Тактику класового ворога в період суцільної колективізації викриває автор у цій баладі. В колгоспі напружений стан — вороги розкрали засівматеріал, а весна вже вступила в свої права: треба сіяти. І от, до секретаря райкому заходить колгоспник Опанас. Він просить будьщо викрити „зграю, що восені покрала всю пшеницю“. „І ворог цей з обличчям друга, повір, між нами десь рина“, — каже він і вимагає — „знайди зерно і дай нам на посів“. Ці відвідини лише деталь у хитрій поведінці Опанаса — прихованого ворога, що вкрав і зберігає в себе зерно. В хаті у Опанаса ікон нема, на стіні — портрети вождів, на столі їжа — „хліб гливкий, шматки цибулини“. На вустах у нього завжди готове запевнення про те, що він „все, здобує кров'ю і руками, віддав комуні, й серце віддав теж“. Але ось до райкому підкинута лист, в якому хтось невідомий написав:

Я може ворог, може — ні.
Нехай це буде невідомо,
Мене ж виснажує як втома
Ця таємниця навесні.
Річний садок на зоранім току
Росте край клуні в Опанаса,

Йому, я знаю, не пробачить клас
Криваву мудрість отаку.
Садок укрит цей, ніби тина,
Зерно, що згарбнула його рука
І юне тіло батрака,
Що Опанас вдавав за сина.

Ясно, що зерно знаходять, ворога остаточно викривають, зривають з нього машкару. Закликом до пильності закінчує свій твір автор, закликом не заспокоюватись, завжди вміти розпізнавати і викривати оскаженілих класових ворогів. Хоч іноді ці вороги —

Із нами за одним столом
Ідять здобутий нами хліб
І славлять пісню й вином
Моєї молодості плід,—

алеж — пише Нагнибіда — ворогами вони залишаються :

Відмивши нашу кров із рук,
Вони простягають нам руки,
Вони шукають ніби круки,
Де захоловув серця стук.

Такий переконливий і вірний показ класового ворога є серйозним досягненням молодого поета. Алеж зірвати машкару з куркуля це лише один бік справи, треба було показати тих, хто це зробив, виобразити кращих людей нового села, чесних колгоспників, відданих колгоспній справі. А цього якраз Нагнибіда і не зробив. Навпаки, постать людини, що написала листа про Опанаса, він з причин, зовсім незрозумілих, затушував, ніби сам прикрив її машкарою тайни. Якщо це друг, то чого йому ховатись, якщо ворог, то для чого він викриває Опанаса — свого співника?

Виправити свій недолік у показі кращих людей нашого села бажав Нагнибіда в „Баладі пожеж“. Алеж хоч якоюсь мірою переконливо йому цього зробити не вдалося. В центрі твору — вартовий колгоспного врожаю. Куркулі підпалили його хату, він бачить пожежу, алеж не залишає поста. Ця прекрасна тема давала чималі можливості авторові, проте він до її реалізації підійшов надзвичайно поверхово. Людини або хоч двох трьох її живих рис у „Баладі пожеж“ не видно, блідо розказано і про самий героїчний вчинок колгоспника. Таким чином, завдання показу кращих людей колгоспного ладу ще й зараз у всьому своєму справжньому значенні стоїть перед Нагнибідою й вимагає гідного розв'язання.

Крім тематики класової боротьби на селі, новим у „Зернах“ було й намагання дати окремі зразки лірики мислі, може, навіть філософської лірики. Нагнибіду хвилювала й хвилює тема мужності. Чудесна тема, багато матеріалу дає вона і для кон-

кретних спостережень і для філософських узагальнень! Що ж робить Нагнибіда в „Зернах“? В далеко недовершених рядках вірша, написаного у формі безпосереднього звертання до мужності, він пише:

Це ж ти молодими зубами греблі
Смієшся, як юнка з старих валаханів,
Це ти з динамітом в сибірські нетри
Ідеш по пісках легендарних ханів.
Це ти співаєш за колом полярним
Ніччю пісні комсомолу,
Це ти укладаєш зброю гарну
В Кара - Кумську долоню голу.

Після такої констатації (не завжди, як бачить читач, влучної) треба було б дати узагальнення, алеж автор обмежується двома галасливими порожніми рядками:

Мужність! Неси за моря, за хребти
Прокляття й любов!

Не пішов далі цього Нагнибіда і в „Баладі ніжності“. Тут лише натяк на зображення ніжної, мужньої матері, що в дні революції „вела безжалісно на розстріл ворожі зграї юнкерів“.

Та, як ми вже сказали, тема мужності весь час хвилює Нагнибіду. І ось, в останній своїй збірці — „Поезії“ — він дає вже спеціальний розділ з дуже характерною назвою: „Лірика мужності“ (між іншим, цей цикл — єдине нове в збірці, бо решту становлять у ній вірші, передруковані з попередніх збірок).

Про матерів революції, про їхню ніжність, поєднану з мужністю, про синовню любов до них пише Нагнибіда і в цьому циклі. Але тут знайомі вже нам мотиви звучать значно сильніше, яскравіше.

Я чую ходу
матерів моїх друзів.
Вони з нами ідуть
по шляху молодому,
Здіймають і славлять
вітчизну зорі.

Ці рядки вірша „Матерям“ дають вірне уявлення про те, як реалізує в „Ліриці мужності“ молодий поет взятую ним тему. Образ матері-революціонерки надзвичайно мало розроблений у радянській поезії. І треба визнати заслугою Нагнибіди, що після першої невдачі він повернувся знову до цієї теми і дав дуже непогані рядки, в яких пафос і лірика зливаються воедино, — в „Лірику мужності“, за правильним визначенням самого автора.

З інших тем і мотивів, поданих у циклі „Лірика мужності“, відзначимо ще думку про зростання нового на землі, угноєній чужим життям.

По черепах чужих мені з братами йти,
Нести вперед садів моїх розсаду.
Вона зросте на домовинах бою,
Налетється туго, туго плід
І стане мудрою і молодю
Юнацька голова землі,—

пише Нагнибіда в одному з віршів циклу. Думка хоч і не оригінальна, але подано її непогано. Проте все ж таки чогось у ній не вистачає. Чого ж? Нема тут підкреслення нової якості нашого життя, того, що хоч минулі покоління теж виростили на землі, угноєній їхніми попередниками, але наше життя відмінне від усіх попередніх епох і культур. Нема також і підкреслення безсмертя наших людей, завдяки безсмертю нашої справи. І коли Нагнибіда в іншому вірші каже: „в нащадках житиму, як з нами ті, що не встають з землі Трипілля“,—то він наближується саме до такого філософськи вірного, змістовного розв'язання своєї думки.

„Я хочу, щоб пісня гриміла мов зброя“—проголосив Нагнибіда ще в „Дніпровський весні“. Крім ідейного спрямування, ці слова визначають і певні формально-стилістичні тенденції. І дійсно, в нього навіть ліричні строфи звучать мужньо, урочисто, твердо. Ритміко-інтонаційний бік поезій Нагнибіди показує певну учобу в М. Бажана, вивчення серйозного формального досвіду цього поета. І оскільки це було саме учобою, а не копіюванням, вивченням і врахуванням досвіду, а не підроблюванням,—це призвело до непоганих наслідків. Наведемо уривок, що проілюструє тільки що сказане:

Сторожа чесна дихає у млі,
На мушках стигнуть
прикордонні кряжі.
З якою ж вісткою
неждані вістові
Ідуть з пурги, уклавши в піхви леза,
Навіщо ж, матір, знов тобі
Бої та ніжність
класти на тереза?

В ритміко-інтонаційній конструкції цього уривку, навіть на його лексиці неважко помітити вплив М. Бажана. І як ми вже сказали, це зовсім непогано. Негативно треба розцінити лише те, що Нагнибіда звужує сам свої шукання в галузі ритму, і в своїх наступних поезіях досить часто повторює ритміко-інтонаційний рисунок попередніх. Молодому поетові треба зважити на це, треба врахувати, що хоч і добровільне звуження, все ж є звуження і веде до певної обмеженості.

Образна сторона поезій Нагнибіди знову ж таки дає ще одну ілюстрацію до нашої думки про те, що він досить часто звужує сам себе: обере якусь ділянку, якийсь засіб, поглиблюється тут, і лише тут, а про поширення не думає. Так

було з тематичним колом поезій Нагнибіди, яке він лише останнім часом поширив, і то недостатньою мірою, бо багато надзвичайно важливих тем зовсім залишається поза його творчою увагою. Так було з ритміко-інтонаційною стороною поезій Нагнибіди, де він знову ж таки обмежився глибоким опрацюванням лише кількох засобів. Таке ж становище і з образністю Нагнибіди. У нього панують, ми б сказали, образи музикального характеру, музичні асоціації, порівняння. Це вже є певним звуженням, бо не лише з миру музики мусить черпати свою образність поет. Обравши музикальні образи, очевидно, до певної міри цілком свідомо, Нагнибіда опрацьовує вже їх місцями, ми б сказали, просто досконало. Тут, поряд з зовсім ще примітивними висловами („буряний кине заспів перший рум'яний день“, „дверей притиснутий спів“, „п'яніє піснею зоряний дах“, „шибки скляною грою заноговували кожен удар“, „дружно заграє серце стукіт“) є і більш складні („Аврора грала високий марш і від нього над Пітером вогненна fuga“, „остуджена і здичавіла ніч розслабила струну дороги“). Алеж основне в Нагнибіди — розгорнені образи з широким використанням музикальних асоціацій. Наприклад, такий є вступ до „Балади про ворога“:

Мов диригентів палички, тополі
Розпочали прелюдію весни,
Хори дерев,
набряклі, голі,
Подали перші голоси,
І струни вод
з земель масних
В музику втиснули баци.

Цінний з художнього боку цей вступ дуже влучно контрастує з дальшим, відомим читачеві змістом твору, і в цьому полягає певна удача автора. Є в Нагнибіди одна мініатюра, наскрізь побудована на музикальних асоціаціях. Говоримо про віршований переклад з індуського революційного поета Ес-Хабіб-Вафи (переклад, очевидно, зроблено з російської). Алеж самий вибір Нагнибідою згаданої мініатюри для перекладу (єдиний у нього переклад), а також його виконання — надзвичайно показові. Було б невірним твердження, що Нагнибіда не робить спроб іншої побудови образів. Таких образів (якщо говорити про більш-менш розгорнуті) у нього кілька, і всі вони надзвичайно невдалі, а іноді межують просто з втратою найелементарнішого художнього смаку. Наприклад:

Кожен ріг омива
струміль юного поту,
І здається, земля
розірве зараз зброю,
Що напнута на неї
з рейок і дроту.

Найбільш вбивчою в наведеній цитаті є деталь: не просто струмів поту омиває кожен ріг (і цього вже досить), алеж— юного поту... Констатуючи ці невдачі, ми зовсім не хочемо сказати, що Нагнибіді не треба було намагатись поширити свою образну систему. Навпаки, він мусить це й далі робити, але побажаємо, щоб з кращими наслідками. Звуження образності його поезій до використання образів, пов'язаних лише з миром музики, збіднює сами теми його творів, а в деяких випадках, якщо зловживати цим, може й викривити окремі важливі мотиви.

Недоліки, властиві творчості Миколи Нагнибіді, вимальовуються настільки рельєфно, що він не може сам не побачити їх. Звідси логічний висновок — перебороти недоліки, зробити принципіальний, рішучий крок наперед. Нам здається, що Нагнибіда зараз якраз і перебуває в стані підготовки до такого серйозного зрушення. Окремі його невеличкі поезії, що друкуються в нашій періодиці останнім часом, мають вигляд якихось фрагментів, підготовчих ескізів до більшої, широко задуманої речі. Є всі підстави вважати, що це буде твір великого значення, твір великого звучання.

ЛІТЕРАТУРА, МИСТЕЦТВО, НАУКА

ПРОТИ ВОРОГІВ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ

ВИСТУПИ ФРАНЦУЗЬКИХ РЕВОЛЮЦІЙНИХ ПИСЬМЕННИКІВ ЛЮКА ДЮРТЕНА, ШАРЛЯ ВІЛЬДРАКА ТА УКРАЇНСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА ІВАНА МИКИТЕНКА ПЕРЕД МІКРОФОНОМ РАДІОФОНЕТУ УКРАЇНИ

ВСТУПНЕ СЛОВО І. МИКИТЕНКА

У великій залі Палацу Взаємності в Парижі, під час Міжнародного конгресу захисту культури, де серця краших письменників світу кипіли єдиним протестом проти озвірілого фашистського варварства і однодушною гарячою симпатією до нашої великої соціалістичної батьківщини — СРСР, ми, представники радянської культури, делегати цього конгресу, пізнавали св. їх справжніх друзів — французьких, німецьких, англійських, американських і інших письменників, і міцна шира дружба зав'язувалась між нами.

Ми, делегати від української радянської літератури, познайомившись і здружившись з видатними французькими письменниками Люком Дюртеном і Шарлем Вільдраком, запросили їх, від імени нашої літератури, до нас на Радянську Україну. Сьогодні наші гості і друзі сілять разом з нами перед цим мікрофоном, і я маю нагоду широко й сердечно вітати їх від усієї радянської літератури в столиці квітучої України — Києві.

Талановиті французькі письменники Дюртен і Вільдрак достатньо відомі в Радянському Союзі з тих перекладів їхніх творів, що вийшли на нашій батьківщині. „На сталевому коні“, „Голівуд залишився позаду“, „Мільйон двсті тисяч“, „Соржковий пове х“ Дюртена, збірка оповідань Вільдрка „Відкриття“ — всі ці твори наш радянський читач читав з великим інтересом.

Обидва письменники є представники передової французької інтелі-

генції. Кожний з них має за своїми плечима десять довге життя і великий літературний досвід.

Свій шлях у літературі вони почали понад двадцять п'ять років тому.

За цей час кожен з них, по-своєму зростаючи як художник, переборював у своїй творчості те, що зв'язувало їх, що стояло як перешкода на шляху до робітничого класу, до його філософії, до його розуміння життя.

Кращим прикладом був для наших друзів незабутній Анрі Барбюс. Кращим прикладом є для них і тепер їх учитель, великий письменник Франції Ромен Роллан, який, рідуче порвавши з ідеалістичними традиціями, з буржуазним гуманізмом, перейшов на позиції пролетарської революції і є зараз один з найбільших і найпалкіших друзів і прихильників СРСР — батьківщини трудящих цілого світу.

Дюртену і Вільдраку, яким нелегко рвати з ідеалістичними забобами, переборювати індивідуалізм, шукати шляхів до справжньої реалістичної правди, залишається ще й зараз чимало чого подолати на цьому шляху. Але вони на цей шлях стали, вони йдуть у лавах найчесніших борців за щастя трудящих, і ми певні, що істина для них не за горами.

Автор цілого ряду видатних книг, одна з яких дістала премію Ренсансу, невтомний мандрівник, що об'їздив майже всі країни світу, Люк Дюртен пише зараз нову книгу про цілий світ, і великою її буде, як каже сам письменник, СРСР.

Побажаємо йому в цій творчій праці щасливого і великого успіху.

Поет, романіст, драматург і теоретик літературної науки, автор „Книги любові“, „Пакетбот Тонасіта“, „Пісні розпачу“ і інших творів, Шарль Вільдрак є син французького комунара, активного учасника Паризької комуни, що відбув свого часу семирічне заслання за свою революційну діяльність.

Від свого благородного батька Вільдрак дістав у спадщину чисте і палке серце, що вміє ненавидіти і любити.

Це мое щастя і багатство,
Що я маю гаряче серце,
Завжди блискуче і чесне,
Й готове бризнуть промінням!
Цей промінь спалахує завжди
Над кожним стражданням;
Цей крик співчуття терпкого
Над кожним щастям людським!..

Так пише Вільдрак в одній із своїх поезій, уміщених у книзі „Пісні розпачу“.

Вільдрак так само збирається написати книгу про СРСР, яка зватиметься „Свідки“.

Побажаємо і йому якнайширіше досягти повного розуміння нашої дійсності і дати твір, який був би любимим твором на столі кожного робітника і інтелігента Франції і інших країн світу.

Перебуваючи в столиці Радянської України, наші гості мають необмежену можливість вивчити новий соціалістичний Київ, нових людей, народжених пролетарською революцією. На кожному кроці вони бачать великі діла більшовицької партії, керованої генієм товариша Сталіна, вони бачать діла героїчного робітничого класу і колгоспного селянства України.

І ми раді відзначити, яким огнем співчуття і радості запалюються очі наших друзів, коли вони бачать наші перемоги, наш революційний поступ і розквіт культури Радянської Соціалістичної України й інших республік Радянського Союзу.

Ми сподіваємося, що ця подорож до Радянського Союзу дасть нашим друзям нові сили для боротьби за мир — проти оскаженілого фашизму, проти ворогів Радянського Союзу і всіх трудящих світу.

Ще раз — привіт нашим друзям.

Вперше я був в СРСР вісім років тому. Вісім років, відзначених в усьому світі страшенною кризою і техніки й думки: я бачив цю кризу під час своїх подорожей по Північній і Південній Америці, по Азії, Африці і Європі. Єдина країна в світі є виняток — СРСР.

З моменту мого приїзду до Ленінграда, певніше, ще до приїзду, я був вражений запасом пиляного дерева, штабелями лісу, широкими пейзажами дощок і радянським флотом, що сповнював щоглами пейзаж порта. Могутнє місто революції, де колись я знаходив ще сліди громадянської війни, виросло передо мною свіжо пофарбоване, заново позолочене, із збудованими шляхами і крамницями, повними краму... Потім з'явилася Москва, нова, в якій я насилу пізнавав вулиці. Скрізь зросли величезні будівлі, нові набережні; і який величезний рух... Автомобілі, ваговики, що захаращують перехрестя...

Дорогою на південь, проїжджаючи Україну, механізація стає очевидною. Рівнини, перерізувані тракторами. Рівнини, на яких і копи і збіжжя скидаються на гори.

Радгоспи і колгоспи в Кабардино-Балкарії, Грузії, де виринає незабутній образ Тифліса — одночасно азіатського і яскраво сучасного, чайні плантації і чайна фабрика Батума, санаторії Сочі і Криму: усі грандіозні діла колективізації без кінця — без краю чергувалися перед нашими очима. Ці образи доповнилися тепер архітектурою Києва, зльотом вашого будівництва, який зробить з української столиці зразок радянського міста.

Але говорити про зовнішність СРСР не досить. Адже не це головне, головне — це сильні очі і тіло, посмішки, повні довіри, тверді ідеї й рішучі дії, викликані цією твердістю думки.

В радянській країні виріс новий дух, і скрізь основне — думка, що творить і скеровує форму думки у такому братському, організованому прийомі грузинських і українських письменників, з якими ми розмовляли, з якими ми жили.

Дух СРСР може перекувати весь світ, ми відчули силу цього. Одно з основних відкриттів під час нашого

перебування на Україні — ми бачили її поля, залиті чудесним золотом хлібів; ми бачили зелень лісів, синяву моря, білину нових будівель — проте, в нашій пам'яті буде переважувати один символічний колір — червоний. Червоний колір, що нагадує нам шрами на мурах нашого

Арсенала. Цей теплий колір повинен замінити рябину прапорів. Це колір, що вміє поважати відтінки кожної країни, під захистом якого вільно зростають народи. Дозвольте ж мені сказати вашою чудесною українською мовою: „Хай живе червона Україна!“

ВИСТУП ШАРЛЯ ВІЛЬДРАКА

Я був в СРСР кілька років тому, на 30-річному юбилеї Художнього театру в Москві.

Чи треба говорити про те, що під час мого теперішнього перебування я бачу щодня великі зміни? 1926 рік — це була ще боротьба, сьогодні — це перемога, перемога соціалізму, перемога, якої сподівалися не тільки республіки Радянського Союзу, але й пролетаріат усього світу, які вірили в майбутню цивілізацію, засновану на соціальній справедливості, на гідності і щасті людей. У минулий мій приїзд я бачив тільки Москву і Ленінград. Я вже тоді був вражений однодушним пориванням до мети, атмосферою ентузіазму й молодості.

Ця атмосфера — я зміг перекоонатися в цьому за місяць — існує в усьому Радянському Союзі. Ми з моїм другом Дюртеном недавно пройшли великі простори. Ми пройшли Кавказ, були в Грузії, Батумі та по інших містах Чорноморського узбережжя. Вчора ми були в Одесі, сьогодні в Києві. Не зважаючи на різницю національностей і мов, ми скрізь знайшли ту саму солідарність, ту саму любов до загальної великої справи, ту саму віру в майбутнє, ту саму любовню і радісну прив'язаність до справжньої праці.

Люди, що належать до різних верств — наші товариші письменники в Ленінграді, Москві, Тифлісі, Одесі і Києві, колгоспники, інженери, робітники, кінопрацівники — всі вони розмовляли однією мовою і виявляли той самий ентузіазм до соціалістичного будівництва. У мене склалося враження, що всі люди йдуть до одного життєвого ідеалу і вірять у велике майбутнє своєї справи, в красоту

свого життя. І така гармонія, така однодушність — феномен грандіозний і єдиний в світі. Ми бачили тут вияткове в історії зростання людської цінності. Це, мабуть, те, що справило на мене найбільше враження під час цієї подорожі, відкривши шлях враженням всього роду.

Я хочу висловити ще свою радість і подяку з приводу зустрічей з письменниками. В усіх республіках, де ми побували, ми розмовляли різними мовами, але ми відразу відчували цілковиту погодженість, єдність наших захоплень і наших сподіванок в плані революційному і літературному, бо вони неподільні. Мене вразив культурний розвиток прекрасної обдарованої молоді в СРСР. Не думаю, щоб будь-де в світі стільки робили для дітей. У парках культури і відпочинку, в санаторіях, піонерських таборах, колгоспних яслах і, зокрема, в зразкових яслах у Києві, я бачив щасливих дітей, що не знають страху, неправди й туги.

Сьогодні вранці відвідав чудовий дитячий театр у Києві, в якому незабаром поновиться постава „Міщанин у дворянстві“.

Було б занадто довго перерахувати все, що мене здивувало й захопило — я повторю те, що писав місяць тому в Москві: „Зараз в Західній Європі складається враження, ніби тупієш в тупіку. В СРСР відчуваєш себе на широкому вільному шляху, шляху, яким мільйони чоловіків, і жінок, і дітей радісно рухаються, шляху, який стає прекраснішим в міру того, як вони посуваються вперед і на якому кожний їхній крок робить їх самих веселішими і сильнішими.“

ЛІТЕРАТУРНЕ ЖИТТЯ

Шарль Вільдрак і Люк Дюртен про своє перебування в Києві. Київ — столиця, де грубе золото прикрас минулих

років зустрічається поруч з енергійними білими плямами нових будов.

Столиця — своїми театрами, своєю

культурою, юрбами народу, що сповіють вулиці.

А падо духом своїм — столиця, духом, що його ми скрізь зустрічали, живим духом Шевченка, усе ще живим і чудово розвинутим, духом соціалістичних творів, духом своїх письменників. Перш за все, Микитенко, Панч, Корнійчук, з якими ми познайомилися на великому конгресі в Парижі, де вони відігравали значну роль. Потім плеяда драматургів, поетів, нарисистів, що їх оточують... І не забудемо про чудове кіно, озброєне сучасною технікою, сміливими знаннями!

7 вересня 35 р.

Люк Дюртен

Три дні, які я провів допіру в чудовому і милому місті Києві, були очаруванням для мого серця і для мого розуму, а повнота, багатство кожної з цих годин не завадили тому, що це перебування було радісним відпочинком. Палка подяка всім вам, товариші письменники, які так просто здійснили для мене це чудо!

Сенченко, Микитенко, Панч, Головкин, Патяк, Фефер, і ви, любий Корнійчук, і ви, товариші робітники кінематографії, я відчуваю себе збагаченим вашою дружбаю і прошу вас прийняти й мою.

До побачення!

7 вересня 35 р.

Шарль Вільдрак

Делегати Міжнародного конгресу оборони культури в Донбасі. З метою висвітлення роботи Міжнародного конгресу оборони культури в Донбас виїздили делегати конгресу від України письменники Петро Панч та Олександр Корнійчук, разом з головою правління СРПУ т. Сенченком А. Г.

У Сталіно з участю письменників відбулися збори партійного й комсомольського активу, разом з безпартійними ударниками та інженерно-технічними працівниками заводів і шахт. Тов. Сенченко виступив з доповіддю про сучасний стан радянської літератури. Потім із звітами про конгрес виступили тт. Панч і Корнійчук. Їхні змістовні доповіді, що яскраво висвітлювали роботу конгресу й передавали закордонні враження письменників, були вислухані з не-

послабною увагою і часто переривалися рясними оплесками.

Письменники взяли також участь в урочистому засіданні пленуму сталінської міськради, присвяченому Міжнародному юнацькому дню. На пленумі з привітанням і короткою інформацією про роботу конгресу оборони культури виступив тов. Корнійчук.

Із Сталіна письменники виїздили до Макіївки й Рутченково. У Макіївці вони оглянули завод ім. Кірова. Технічний директор заводу т. Лин познайомив гостей з усіма виробничими процесами цього металургійного велетня, що за проходом орденосного директора, відомого всьому Союзу тов. Гвахарія, вийшов у перші лави важкої промисловості СРСР. На заводі відбулася надзвичайно цікава і змістовна зустріч письменників з орденосносцями й кращими ударниками. Тут був відомий усьому Союзу старий обер-майстер доменщик, орденосносець Коробов, що дав країні синів — таких, як і сам, відмінників металургії; тут був майстер прокатного цеху орденосносець т. Орлов та інші. Жвава і цікава розмова тривала близько трьох годин.

У Макіївці, Сталіні, Рутченкові письменники оглянули новозбудовані школи. Ці школи — прекрасні палаци, художньо оформлені зовні і всередині. В одній із шкіл письменники завітали на урок фізики в п'ятому класі і розмовляли з учнями.

Наприкінці подорожі в Донбас письменники відвідали Маріупіль. Тут також відбулися збори партійного, комсомольського й безпартійного активу, на яких зроблено доповіді про конгрес оборони культури. На збори прийшло понад 1000 чол. Доповіді делегатів конгресу були вислухані з великим інтересом і викликали багато запитань.

У Маріуполі письменники оглянули новий завод Азовсталі, на якому детально познайомилися з єдиним у нашому Союзі і другим у світі рухомим мартемом. Крім того, делегати оглянули маріупільський порт, який рясніє зараз пароплавами та має один із найбільших у Союзі хлібний елеватор.

Увесь час перебування в Донбасі письменники були оточені теплою увагою партійних, радянських і гро-

мадських організацій та всіх трудящих.

Вечір пам'яті Анрі Барбюса. З вересня пролетарська громадськість столиці Радянської України шанувала пам'ять великого письменника, відданого борця за справу пролетаріату і кращого друга трудящих СРСР Анрі Барбюса.

На вечір жалоби, організований Українською академією наук, Українською асоціацією марксо-ленінських науково-дослідних інститутів та Спілкою письменників Радянської України, зібралося багато трудящих, що прийшли вшанувати пам'ять письменника-революціонера і славного трибуна антифашистського фронту. Скорбота за приводу смерті великої людини-борця повиває обличчя і робітників, і академіків, і письменників, і працівників мистецтва — всіх трудящих, що заповнили залу.

Президент Академії наук акад. О. Богомолець відкриває вечір жалоби вступним словом, в якому відзначає величезні заслуги Анрі Барбюса як письменника, борця, друга СРСР.

Такі люди, як Анрі Барбюс, не вмирають, їхні славні діла, їхні імена живуть вічно в серцях трудящих, — закінчує акад. О. Богомолець.

Всі присутні вшановують пам'ять Анрі Барбюса вставанням. Притихлу залу сповнюють скорбні звуки жалобної симфонії.

Акад. О. Богомолець дає слово для доповіді тов. Сараджеву, який докладно змальовує весь життєвий шлях Анрі Барбюса, як автора високохудожніх творів і борця за визволення трудящих від гніту. Барбюса загартувала, дала йому твердість партія пролетаріату, комуністична партія.

— Характерним для всього життя Анрі Барбюса, — каже тов. Сараджев, — є його постійний рух. Від боротьби проти соціальної несправедливості і гніту, що її провадив Анрі Барбюс на початку своєї діяльності в ім'я гуманізму, до чіткої класової революційної боротьби, до комунізму, — такий це рух.

Докладно схарактеризувавши Анрі Барбюса, як трибуна антифашистського фронту, тов. Сараджев говорить про Барбюса-художника, про його літературну творчість.

Художнє слово для Анрі Барбюса — це політична справа, це зброя революційної боротьби. І тому не можна розрізнити в ньому письменника від борця. Тов. Сараджев яскраво доводить це на прикладі таких творів надзвичайної сили, що їх дав Анрі Барбюс пролетаріатові, як „Огонь“, як його останній прекрасний твір „Сталін“.

Тов. Микитенко в промові, просякненій гарячою любов'ю до щирого друга радянської літератури Анрі Барбюса, розповів про зустрічі Анрі Барбюса з радянськими письменниками.

Після виступів голови українського товариства культурного зв'язку з закордоном проф. Величка оркестр виконує 6 симфонію Чайковського. Вечір жалоби закінчується художнім читанням артистами театру ім. Франка натхнених творів великого революційного письменника.

Пам'яті Анрі Барбюса. На шахті ім. Дзержинського (Горлівський район Донецької обл.) Палац культури організував у гуртожитках і на квартирах робітників розмови про життя і діяльність Анрі Барбюса. Бібліотека Палацу провадить колективні читання творів Барбюса по гуртожитках і квартирах робітників. У бібліотеці великий попит на твори Барбюса — роздано всі його книги. У партійних і комсомольських школах читають кращі його твори.

Зустріч українських письменників з транспортниками. Створити високохудожні твори „про великий перелом“ на транспорті, здійснюваний нині під керівництвом тов. Л. М. Кагановича, — така є центральна тема товариської зустрічі кращих людей Південно-західної залізниці з письменницьким активом УСРР, організованої 26 серпня з ініціативи редакції газети „Гудок“, управління і політвідділу Південно-західної залізниці.

У кабінеті нач. залізниці тов. Зоріна зібралися: голова спілки радянських письменників України тов. Сенченко А. Г., письменники і поети: П. Тичина, Ів. Микитенко, П. Панч, О. Корнійчук, І. Кириленко, А. Голловко, Ол. Копиленко, П. Усенко, Н. Ушаков, І. Кулик, Арк. Любченко

З Україною нас, старих революціонерів, зв'язує те, що вона є об'єктом інтервенціоністських зазіхань імперіалістів, а особливо німецьких фашистів. Але ми добре знаємо варварства німецького фашизму, прекрасно розуміємо, що означало б здійснення фашистських планів, які страждання вони завдали б українському народові.

Всілякі зазіхання німецького фашизму на радянську країну німецький пролетаріат розглядатиме як напад на його власну батьківщину.

Під час важких років перебування в Німеччині та інших країнах я зібрав силу матеріалів, які постараюсь у вас, в Радянському Союзі, перетворити на художні твори.

Ернст Оттвальд. — Я приїхав сюди, щоб ознайомитися з німецькими національними районами і з радянськими українськими письменниками. На фашистські наклепи на Радянську Україну ми хочемо відповісти правдивим показом її квітучого життя.

Щодо моєї літературної творчості, то з рядом моїх книг радянська громадськість уже ознайомилась, бо вони вийшли і в СРСР.

Це „Спокій і порядок“ — про фашистські організації, „Вони знають, чого хочуть“ — про німецьку юстицію, „Німеччино, прокинься“ — спроба дати історію німецького націонал-соціалізму.

Тепер я працюю над книгою, яку я вже закінчую: „Місто Білінген“ — історія одного середнього німецького міста від 1932 року до розстрілів 30 червня 1934 року.

Тепло зустріла нас столиця України.

Шандор Барта. — Ті два роки, що промайнули від часу мого першого перебування на Україні, не залишилися марно для української столиці. За цей час відбулися величезні зміни, що почуваються буквально на кожному кроці. Ваша Україна і ваш Київ дивовижно міняють обличчя з кожним днем.

В минулому році вийшов мій роман „Нема пощадити“, що показує боротьбу угорських робітників з фашизмом. Останнім часом працював над романом „Золоті дні“. Ця книга малює доповнений час і готування до війни в Угорщині. Цю книжку я закінчив,

і вона вийде угорською, російською, українською та німецькою мовами.

Перебуваючи в СРСР, я, як інтернаціоналіст, весь час намагався включитися в загальний фронт соціалістичного будівництва всіх народів СРСР, працювати разом з радянськими письменниками.

Зустріч письменників-гостей з німецькими школярами. Увечері 8 вересня революційні німецькі письменники Еріх Вайнерт і Ернст Оттвальт, угорський і норвезький революційні письменники Шандор Барта і Отто Луін зустрілися з школярами і педагогами 24 німецької середньої школи м. Києва. Це була виняткова зустріч, хвилююча своєю сердечністю.

Німецькі радянські школярі з підкупаючою безпосередністю вітали своїх гостей.

Особливо гаряче сприйняли діти блискучі твори поета Еріха Вайнерта, з непередаваною майстерністю прочитані самим автором.

Вайнерт, Оттвальт, Барта на Дніпропетровщині. 10 вересня з Києва до Дніпропетровська прибули німецькі революційні письменники Еріх Вайнерт та Ернст Оттвальт і угорський письменник Шандор Барта.

Гостей зустріли дніпропетровські письменники, колектив обласного німецького театру та представники організації.

11 вересня письменники виїхали у подорож по області — на Дніпрогес, до Запоріжжя, у Молочанський національний німецький район. Гості пробули в області кілька днів.

Творча подорож харківських письменників. Група харківських письменників в складі Юрія Смолича, Юрія Яновського, Леоніда Юхвіда, Ігоря Муратова й Антона Дикого відбула тривалу творчу подорож на автомашинах. Свій маршрут письменники склали так, щоб охопити найбільш характерні й різні ділянки життя українського соціалістичного села (Гадяч, Кременчуччина, Миргородщина, Диканька, Опішня, Чигирин, Криворіжжя тощо).

Письменники ознайомилися з побу-

том і працею колгоспників, зокрема, знатних людей, зібрали сучасні українські народні пісні й відвідали місця виробництва українських художніх кустарних виробів.

Виховання молодих письменницьких кадрів на Харківщині. Делегата харківських письменників відвідала обласну раду професійних спілок. Делегацію прийняв голова профради тов. Вишинський. Голова обласного правління СРПУ тов. Кириленко розповів про ту роботу, яку провадить харківська організація в справі виховання молодих кадрів радянської літератури на Харківщині.

Письменники висунули перед профрадою пропозицію організувати обласну літературну консультацію. Цю пропозицію гаряче підтримав т. Вишинський. В роботі консультації візьмуть участь тт. Кириленко, Яновський, Смолич, Гільїн, Коцюба, Хашеватський, проф. Білецький, Забіла, Юхвід, Петніков та інші.

На зустрічі обговорено ряд важливих моментів щодо роботи літгуртків на наших заводах.

Бригада московських письменників відвідала Дніпропетровщину. 5 вересня до Дніпропетровська прибула з Москви група радянських письменників: Ф. Панфьоров, В. Ільєнков, А. Явіч та критик І. Новіч. 6 вересня письменники виїжджали до Сталіндорфа на свято п'ятиріччя Сталіндорфського національного єврейського району. 7 вересня письменники відвідали Дніпрогес. Тут відбулися збори партійного активу, на яких тов. Панфьоров виступив з великою доповіддю про Міжнародний конгрес оборони культури, делегатом якого він був.

9 вересня у Дніпропетровську відбулися з участю письменників загальноміські збори партійного, комсомольського та культурно-громадського активу, присвячені Міжнародному конгресові оборони культури. Про роботу конгресу доповідав т. Панфьоров. Виступали також товариші Ільєнков, Явіч та Новіч.

Мак-Нейль у Києві. В перших днях вересня Спілку радянських

письменників України відвідала викладачка літератури Бірмінгамського університету Мак-Нейль, що прибула до Києва з Англії. Мак-Нейль прийняли тт. Кулик і Тардов. Під час розмови вона цікавилась українською літературою, щоб відомості про неї включити в курс, який вона читає студентам, і в книгу про радянську літературу, над якою вона тепер працює. Зокрема Мак-Нейль цікавилась питанням про переклад творів Павла Тичини на англійську мову.

Делегата французьких педагогів на Україні. В перших днях вересня Україну відвідала делегата французьких педагогів.

Побувши в Харкові, 4 вересня група французьких педагогів у складі 20 чоловіка прибула до Києва. Ця група має на меті ознайомитися з культурним життям у Радянському Союзі, зокрема з роботою шкіл. На вокзалі французьких педагогів зустріли голова ЦК спілки вчителів середньої і початкової школи України тов. Горбань і голова Українського товариства культв'язку проф. Величко. Французькі педагоги побули в Києві кілька днів. За цей час гості оглянули місто, побували в кол. Лаврі, на стадіоні „Динамо“, в 71 школі, в парку Палацу піонерів і жовтенят, оглянули водну станцію вчителів і на моторному катері водної станції зробили прогулянку по Дніпру.

Все бачене в Києві — чудесні краєвиди на Дніпрі, гри дітей в парку Палацу піонерів і жовтенят — справило на гостей чудове враження. Особливе враження справила на них велика художня картина „Товариш Постишев серед дітей“ в парку Палацу піонерів і жовтенят.

— Ми не звикли бачити в себе великих політичних діячів у такій безпосередній близькості до дітей,— говорять французькі вчителі.

Увечері в Домі вчителя відбулась товариська зустріч київських учителів з французькими гістьми, яка пройшла надзвичайно тепло.

Під час бесіди гості з цікавістю дізналися, що в Києві є 132 школи, в яких учиться 132 тис. дітей, що заробіток дошкільних учителів такий самий, як і шкільних учителів. Але

особливе вражіння на них справила заява голови ЦК спілки учителів середніх та початкових шкіл товариша Горбая про те, що цього року фонд заробітку учителів України збільшується на 110 млн. крб. і становитиме тепер 410 млн. крб.

— І тоді, — вигукує пані Пішарель, — коли у Франції двічі зменшували заробіток учителів: торік на 10 процентів і цього року — на 15 процентів. Особливо зменшився заробіток заміжніх учительок. Тут зменшення до 40 процентів.

Загальне вражіння гостей від подорожі по СРСР, від баченого ними в Москві, Ленінграді, Харкові і Києві — величезне.

— Просто важко собі уявити, щоб можна було зробити так багато за такий короткий час.

5 вересня вранці шепетівським поїздом французькі вчителі виїхали за кордон.

Видавництво дитячої літератури. Державне видавництво дитячої літератури прийнято у видання ЦК ВЛКСМ. Надалі воно зватиметься „Видавництво дитячої літератури при Центральному Комітеті ВЛКСМ“. При завідувачі видавництва утворена рада з 36 чол.

Книга поезій Шварцмана. Здана до друку книга О. Шварцмана — „Поезії“, підготовлена до друку інститутом єврейської пролетарської культури при Українській академії наук до 15-річчя героїчної смерті поета на фронті (1919). Крім поезій, вперше опубліковані 37 листів поета, також цінні спогади друга Шварцмана — Р. Ціановської, які освітлюють життєвий шлях поета. В літературно-критичній статті Гольдеса подано докладну оцінку творчості поета.

Книжкові новинки. Незабаром накладом Державного літературного видавництва мають вийти такі книги:

Архип Тесленко — „Вибрані твори“. Збірка з передмовою А. Хвилі.

В збірці 17 кращих оповідань письменника. Тематика: життя дореволюційного бідняцького й середняцького селянства, його пригнобленість, надії й поривання в період реакції, після революції 1905 року.

Л. Первомайський — „Мандрівник“. Збірка оповідань, що яскраво й художньо малюють життя й боротьбу за соціалістичне будівництво в Таджикистані та на Памірі.

Н. Талалаєвський — „Од щирого серця“ (єврейською мовою, поезія). Книга нових віршів, присвячених нашому героїчному сьогодні. Тематика книги: вірші про Червону армію, колгоспи, новий побут, лірика про любов, про сім'ю, батьків, дітей тощо.

М. В. Гоголь — „Вибрані твори“ в одному томі. В одностомник увійшли: „Вечори на хуторі біля Дікавки“, „Миргород“, „Мертві душі“ (2-й том вперше перекладено на українську мову), повісті, з драматичних творів — „Ревізор“, „Женитьба“.

Т. Г. Шевченко — „Журнал“ (щоденник). Щоденник Шевченка охоплює період від червня 1857 до травня 1858 року, тобто останні місяці заслання поета, подорож через Астрахань до Нижнього-Новгорода і перші місяці життя в Петербурзі. Щоденник — один з найкращих і найцінніших творів мемуарної літератури, дає живе уявлення про широке коло інтересів великого поета і про сусільні настрої та інтереси демократичних кіл кінця 50-х років.

Ів. Нечуй-Левицький — „Вибрані твори“. В одностомник вибраних творів увійшли найхудожніші з творів Нечуя, що змальовують життя селянства 60 — 70-х років: „Кайдашева сім'я“, „Баба Параска та баба Палажка“, а також побутові нариси з життя жебраків-професіоналів — „Київські прохачі“.

С. Василиченко — „Вибрані твори“. Том складається з оповідань, головним чином про життя школярів і учителів до революції, про побут дореволюційного села і „Осетинських казок“.

ТЕАТР І МУЗИКА

Сезон у столичній опері. І вересня виставою „Снігуронька“ у київському столичному театрі опери та балету відкрився сезон 1935-36 р. Крім „Снігуроньки“, в цьому сезоні підуть з постанов минулих років: „Кармен“, „Запорожець за Дунаєм“, „Евгеній Онегін“, „Аїда“, „Пікова дама“, „Травіата“, „Червоний мак“, „Дон Кіхот“, „Лебедине озеро“.

Репертуарний план театру передбачає здійснення в сезоні шести нових постанов: „Коньок-горбуньок“, „Золота рибка“, „Борис Годунов“, „Продана наречена“, „Наталка Полтавка“, „Царева наречена“. Велику роботу проведе театр над постановою „Наталка Полтавка“ за Котляревським. Опера піде в постанові диригента засл. арт. республіки Йориша, режисера заслуж. арт. республіки Манзія. Оформлюватиме виставу художник - Курочка - Армашевський.

„Золота рибка“, — музика Половінкіна на текст Пушкіна — піде в листопаді цього року. Цю постанову театр готує спеціально для дітей.

Одноразово театр працює над вивченням опер радянських композиторів: „Невідомі солдати“ — Козницького, „Тихий Дон“ — Держинського, „Декабристи“ — Шапоріна, „Бахчисарайський фонтан“ — Асаф'єва.

Цього року значно поповнився висококваліфікованими виконавцями творчий склад робітників театру. До групи артистів солістів запрошені нар. арт. республіки Литвиненко-Вольгемут (драматичне сопрано), засл. арт. республіки Паторжинський (бас), Єгорова (драматичне сопрано), Колесник (ліричний тенор), Єпакієв (драматичний тенор), Копнін (баритон) і ін. Значно поповнився склад оркестру. Збільшено склад балету. В складі балетної трупі працюють усі учасники міжнародного фестивалю народного танцю від України: Сівкович, Федотова, Білов, Івашенко, Жмарьов, Соболев, Светлов.

Філармонія в цьому сезоні. З розв'язанням питання про естраду, що виділена з системи філармонії в окрему одиницю, київська обласна філармонія почала провадити свою роботу виключно як музикальна організація.

Філармонія має своїм завданням розвивати й поширювати серед широких трудящих мас музичну культуру в різних формах. Виходячи з цього, філармонія включила в свою програму демонстрування перед київською аудиторією великих майстрів-виконавців нашого Радянського Союзу й закордону, а також талановитих молодих виконавських кадрів нашої радянської музикальної школи.

Наслідки двох музикальних конкурсів довели, що в нашому Радянському Союзі, і зокрема на Радянській Україні, з самої гушавини мас вирощуються великі таланти, справжні майстри - виконавці, що ними, як і в усіх інших галузях нашого будівництва, пишасться радянська країна. І тому філармонія ставить собі також завдання сприяти молодим талантам вийти на широкий шлях творчого розвитку та стимулювати зростання інтересу широких трудящих мас до опанування кращих зразків музичної творчості.

На цей концертний сезон філармонія запланувала 50 концертів видатних виконавців. За кордону запрошують Егона Петрі (піаніст), Ефрема Цимбаліста (скрипка), Емануїла Фаермана (віолончеліст), Єву Бандровську - Турську, Андерсон і Шумана (вокалістів), Андре Сегою (гітара). З артистів Радянського Союзу виступатимуть Давид Ойстрах, Мірон Полякін, Міша Фіхтенгольц, Ліза Гімельс і Беба Притикіна - скрипалі; Генріх Нейгауз, Еміль Гігельс, Лев Оборін, Юрій Брюшков, Абрам Луфер, Олександр Ейдельман і Яків Флер — піаністи; Валерія Барсова, Козловський, Цесевич, Пірогов, Обухова, Максакіна, Яунзем, Стешенко й Каліновська — вокалісти.

Філармонія цього року організує університет музичної культури. Опанування широкими колами трудящих мас музичної культури — невід'ємна частина піднесення їх загального культурного озброєння. Наш обов'язок допомогти трудящому в засвоєнні кращих зразків музики. Для готування широкого трудящого слухача до сприймання великих і складних форм музичної творчості філармонія, використовуючи досвід Москви

й Ленінграда, розробила великий тематичний план роботи університету музичної культури й почала з вересня його здійснювати.

Засоби проведення цієї роботи не вичерпуються лише концертами. Для цього будуть організовані лекції з музичними ілюстраціями, концерти з роз'ясненнями, виставки, вікторини, бесіди, консультації, конференції слухачів, видання різного популяризаційного матеріалу тощо.

Вручення ордена Трудового червоного прапора П. К. Саксаганському. 11 вересня ц. р. голова ЦВК СРСР та УСРР тов. Петровський Г. І. з доручення президії ЦВК СРСР разом з наркомом УСРР тов. Затонським В. П. вручив народному артистові УСРР Панасові Карповичу Саксаганському орден Трудового червоного прапора, яким нагородив П. К. Саксаганського союзний уряд.

У зв'язку з тим, що Панас Карпович Саксаганський після перенесеної хвороби ще недосить одужав, вручення ордена відбулося на його квартирі.

З великою радістю зустрів П. К. Саксаганський і його родина прибулих до них тт. Петровського і Затонського.

Вручаючи орден Трудового червоного прапора, Г. І. Петровський сказав:

— Дуже задоволений, що мені від імені союзного уряду доручено вручити вам високу нагороду. Палко поздоровляю вас і бажаю вам ще довго жити і далі брати участь у бурхливому розвитку української соціалістичної культури, зокрема українського мистецтва. Тримайте і далі тісний зв'язок з нашим трудовим народом, як це ви робили все своє життя.

Панас Карпович Саксаганський, приймаючи від Григорія Івановича орден, схильовано висловив свою подяку урядові.

Після цього тт. Петровський і Затонський розпитували про здоров'я народного артиста Саксаганського і умови його життя.

Шефство українського державного єврейського театру над бакінським єврейським театром. 5 років тому в м. Баку був організований єврейський театр. Робота цього театру весь час мала кустарний характер: художня робота була на низькому рівні, театр не задовольняв бакінського єврейського пролетаріату своїм репертуаром.

Київський державний єврейський театр узяв шефство над бакінським і зобов'язався всіляко допомагати йому, посилаючи своїх режисерів на нові постанови, посилаючи акторські сили, консултуючи, допомагаючи в опрацюванні матеріалу.

Київський Державний єврейський театр вже почав практично здійснювати своє шефство. Виділено для Баку акторів тт. Кремера, Давидзона, Міндліна. Останнього — Міндліна — рекомендовано на художнього керівника бакінського єврейського театру. В репертуар бакінського театру заведено кращі п'єси київського Державного єврейського театру: „Проф. Мамлок“ — Ф. Вольфа, „Уріель Аоста“ — Гудкова, „Зямка копач“ — Даниеля і „Мій ворог“ — Вевюрка.

Театр російської музкомедії утворено в Дніпропетровську. Сезон відкрито 23 вересня оперетою „Голубая мазурка“.

Літературні портрети. Незабаром у видівництві „Мистецтво“ виходить з друку книга літературних портретів кращих майстрів мистецтва, артистів театру ім. Франка: народного артиста Республіки Гната Юри, заслужених артистів Ватулі, Борисоглібської, Барвинської та артистів Юри, Юрського і Пилипенка.

КІНО

Фільм про Харківський палац піонерів ім. Постішеня засіяла харківська фабрика кінохроніки.

У фільмі показано свято відкриття палацу, сотисячну демонстрацію піонерів і жовтенят, кімнати, кабінети, лабораторії палацу тощо.

Новий сценарій письменника Кириленка. На одному з серпневих засідань правління СРПУ т. Кириленко прочитав свій новий сценарій.

Сценарій розповідає про чудову колгоспну молодь, про комсомольців. У сценарії багато народних пісень і українського фольклору. Матеріал подається легко і бадьоро. Головне тематичне завдання сценарія — показати, яке величезне історичне значення мають слова вождя партії товариша Сталіна про те, що „люди є найцінніший капітал“.

В обговоренні сценарія взяли участь голова спілки радянських письменників України тов. А. Г. Сенченко і письменники І. Микитенко, П. Панч, Ол. Копиленко, Я. Городської і П. Усенко. Усі вони підкреслювали художню цінність сценарія.

„Пісня про свічку“ Івана Кочерги — на екрані. Київська кінофабрика надає виняткового значення поставі кінокартини „Пісня про свічку“ Івана Кочерги. Це перший великий звуковий фільм, який має відтворити яскраву сторінку з історії

феодалного Києва, рішуче відкидаючи всякі націоналістичні перекручення попередніх робіт з історії України, показати історичну правду міста теперішньої столиці соціалістичної України.

Приступаючи до постави „Пісні про свічку“, режисер намагається уникнути костюмної помпезності історичних фільмів і натомість зробити фільм реалістичний, правдивий, наснажити його людяністю, показати на тлі тої епохи класову боротьбу. Для натурних знімань фільму мають збудувати велетенські декорації на історичних місцях у Києві.

„Пісня про свічку“ має бути присвячена 20-річчю Жовтня.

Донбас на екрані. Бригада Міжробпомфільму провела в Кадівці та Горлівці знімання кадрів нового фільму „Глюкауф“. Об'єктами знімання були червонопрапорна шахта ім. Ільча і шахта 3-біс. З Горлівки бригада повернулась до Москви. У березні наступного 1936 року гірники побачать фільм, який правдиво відображує життя старого і нового Донбаса.

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

Картинна галерея київського художнього музею придбала багато нових цінних картин, зокрема, чотири картини невідомих майстрів академічної школи XVII ст., кілька портретів Боровиковського (кінець XVIII, початок XIX ст.) дві картини Кіпринського, дві картини Федотова („Сватання майора“ і „Гра в карти“), п'ятнадцять картин Маковського, серед них картини селянського та побутового жанрів. Поповнилась колекція картин Рєпіна, придбано 5 картин Поленова та інших.

Крім того, художній музей провів велику роботу з реставрації цінних картин: двох картин невідомих майстрів академічної школи XVII ст., картин Левицького, Соколова, одного пейзажу Куїнджі.

Художній музей ім. Куїнджі. Міські організації м. Маріуполя ухвалили створити в місті художній музей ім. Куїнджі. Заслужений діяч мистецтва художник академік Бродський під час перебування в Маріу-

полі обіцяв взяти участь у цій справі.

Художня картинна галерея у Вінниці. У Вінницькому обласному краєзнавчому музеї організують художню картинну галерею. Для галереї збирають цінні художні експонати з музеїв області та з ряду музеїв Союзу.

Книга про план реконструкції Харкова. Архітектурно-планувальне управління при харківській міській раді видає книгу про план реконструкції Харкова. До книги входить історичний опис міста, опис старого купецького Харкова з його мізерним комунальним господарством і промисловістю та розділи про новий соціалістичний Харків, і про дальшу його реконструкцію.

Спеціальні розділи книги присвячені реконструкції комунального господарства, переплануванню вулиць і майданів, обводненню тощо. Автори книги — інж. Болотін і доцент Соновий.

Меморіальний музей Т. Г. Шевченка в Каневі. Будівництво меморіального музею Т. Г. Шевченка в Каневі розпочалося наприкінці 1933 року. Тепер будівництво наближається до кінця. У великому будинку, який уже збудовано, будуть розміщені всі відділи музею.

У цьому році закінчать усі внутрішні роботи. Зовнішні роботи залишаться на 1936 рік.

Новий документ про Т. Г. Шевченка. Недавно у Кам'янечському архіві наукові працівники знайшли цікавий документ — циркуляр губернатора від 10 лютого 1914 року про надходження численних прохань дозволити святкувати в Кам'янці століття народження Т. Г. Шевченка. В обіжник ві, якого було надіслано таємно, забороняється давати дозвіл на загальногромадське шанування „малоруського поета Шевченка“, а поліції доручається стежити за виконанням цього наказу.

Лист Наполеона І. Під час впорядкування рукописних цінностей в Харківській центральній науковій бібліотеці був виявлений оригінал листа Наполеона І. Лист написаний на папері з золотими краями і має водяний знак одноголового орла. Датований він „1 травня 1813 року, м. Дрезден“ і адресований Фуше — герцогові Отранському, відомому інтриганові епохи Французької революції. Після 18 брюмера, з приходом Наполеона, Фуше став на його бік, був призначений на міністра поліції і продовжував таємно інтригувати проти Наполеона з англійцями і республіканцями.

Лист Наполеона до Фуше написаний згодом, через три тижні після битви при Люцені в Саксонії (20 квітня 1813 року). Текст листа такий:

„Фуше, герцогові Отранському. Я повинен вас сповістити про мої наміри — відразу вступити в королівство Прусії і викликати до себе вас, щоб поставити на чолі керування цією країною. Перемога при Люцені дала мені можливість відкинути ворога від Ельби і моїм військам — наблизитись до Олера. Я хочу, щоб ви, не гаючи жодної хвилини, інкогніто, таємно, виїхали до Дрездена. Ви можете обрати дві або три

віддані особи, що викликають довір'я, в яких я міг би не сумніватись. Спробуйте обрати таких, що володіють німецькою мовою. Щодо інших, понад три,—ви мені представите після приїзду. Щоб це не викликало шуму в Парижі, ви повинні зробити вигляд, ніби виїжджаєте до свого маєтку. Ви будете вже тут, коли казатимуть, що ви в себе. Тільки регентство повинно знати про ваш від'їзд. Я буду дуже радий з нагоди ще раз переконатись у вашій відданості. Благаю бога, щоб він вам допоміг. Вручаю йому вашу долю. Наполен“.

Як відомо, дальшому бажанню Наполеона заволодіти Прусією не пощастило. В жовтні 1813 року він зазнав поразки.

З глибини віків. Харківський історичний музей незабаром поповнюється рядом нових, дуже рідкісних і цінних експонатів.

Вперше організується вітрина, присвячена стародавньому друкованій книжці, а також різним політичним і науковим документам. Найцікавіші з зібраної музеєм колекції будуть такі експонати: великий том під назвою — „10 книг про архітектуру“. Цей твір написаний у десятих роках першого сторіччя до нашої ери видатним римським інженером — Марком Вітрувієм Поллом. Вітрувій брав участь у гальських походах Цезаря як військовий інженер. Крім архітектурного будівництва, він брав участь у спорудженні відомого римського водогону.

Твори Вітрувія вперше були видані французькою мовою 1547 року, а 1584 р. Італійською в Венеції. Книжка надрукована на доброму ганчірному папері курсивним шрифтом. У ній багато ілюстрацій та технічних креслень, видбитих з металевих кліше. Твори Вітрувія цінні для історії архітектури, як технічна енциклопедія того часу.

В колекції музею є майже унікал — „Опис країни Італії“, невідомого французького автора, видання початку XVI століття. Надруковано твір ксилографічним способом, тобто з дерев'яних таблиць (так би мовити, матриць), на яких вирізано готичний шрифт, високохудожні ілюстрації та заставки. Оправа з тиснутої шкіри.

Книжку видано в Парижі, як це видно з реклами в тексті: „Продають згадану книжку в магазині ім. всесвятого Дениса - Книжника, по вул. Святого Якова, в будинку під знаком дерев'яного хреста“. На жаль, „ціна“ не збереглася.

Серед документів, які будуть експоновані, треба особливо відзначити три: маніфест російського синоду слов'янською мовою 1812 року, тобто під час війни з Наполеоном I. З тексту видно вороже ставлення російської церкви до великої французької революції. Виставляється для огляду два маніфести Миколи I. Один, виданий „27 генваря 1831 года“, закликає до придушення польського повстання за незалежність і другий — від 27 квітня 1849 року з приводу придушення царським військом угорської революції 1848 року. Ці документи своїм змістом яскраво характеризують роль російських царів, як жандармів Європи XIX століття.

У розділі доісторичної доби будуть знахідки, здобуті під час розкопки палеолітичного становища первісної людини коло села Гонці, Лубенського району. Вже відомо, що серед чималого числа знайдених речей виділяється своїм значенням для істориків - археологів два очаги. Вони відрізняються від усіх, досі виявлених на території СРСР і цілої Європи, тим, що на них знайдено великі купи кісток мамонта та інших тварин.

Це значить, що було приготовлено для варки їжі м'ясо, але люди з якихось несподіваних причин не встигли навіть запалити багаття і мусили лишити свою оселю. Очаги перебували під шаром ґрунту в 4 метри. Отже, зараз їх вирізають з ґрунту так, як вони є, і виставлять в такому виді в музеї разом з знайденими там же знаряддями праці — кам'яними молотками, ножами тощо.

Оригінальний і несподівану знахід-

ку зробив науковий працівник у дворі самого музею. Для ремонту будинка було привезено віз піску. В ньому випадково і знайшли російську монету — „денга“ 1743 року, тобто часу царювання Єлисавети Петрівни. І що найцікавіше — залізний кольчужний пояс на шкіряній основі. Такі пояси були частиною старовинного військового оснащення татарської та калмицької кінноти, яка служила в лавах російського війська навіть і за часів Катерини II.

Матеріальні свідки з глибини віків що їх експонуватиме скоро музей дають можливість ще більше знати про культуру первісної людини та всіх наступних епох.

Готування до всеукраїнської конференції молодих учених. Харківський державний університет активно готується до всеукраїнської комплексної конференції молодих учених, яку скликає, ЦК комсомолу і Народний комісаріат освіти України. Конференція відбудеться цього року в Києві.

Кафедри і науково-дослідні інститути університету висунули на доповідачів у всіх секціях конференції 27 молодих професорів, аспірантів, наукових робітників.

Кожна доповідь становить великий науковий інтерес. Серед них доповідь молодого члена - кореспондента Української академії наук проф. Францевича — „Фізико-хімічні основи обробки металів тисненням“; доповідь наукового робітника Т. Міроняна — „Функції, які найменше віхиляються від нуля“; аспіранта Бєліка — „Есалувська ділянка місцезародження поліметалічних руд в Нагольному кряжі“; аспіранта Олексєнка — „Флора Горлівського району Донбаса“; аспіранта Шаховського — „Критичний реалізм творчості Коцюбинського“ та інші.

ПО РЕСПУБЛІКАХ СРСР

РСФРР

В ОСТАННІЙ ПУГ ПРОВОДИ ТРУНИ З ТІЛОМ
АНРІ БАРБЮСА ДО ФРАНЦІЇ

Десятки тисяч трудящих пролетарської столиці пройшли за ці дні через велику залу московської консер-

ваторії, віддаючи останню шану померлому письменникові - революционеру.

2 вересня, як і напередодні, повз

труну, що потопає у вінках з живих квітів, проходять робітники, письменники, артисти, художники, студенти, вчені, піонери.

Коли наближаються останні години прощання, до зали входять товариші Молотов, Л. Каганович, Чубар і Мікоян. Протягом 5 хвилин вони несуть жалобну варту біля труни Анрі Барбюса. Їх змінюють тт. Хрущов, Булганін, Стасова і Щербаков.

З нахиленими прапорами віддають останню шану вірному другові Радянського Союзу делегації пролетарів московських підприємств.

Рівно о 18 годині доступ до зали припиняється. В залі лишаються тільки найближчі друзі небіжчика.

У підніжжя труни у почесній варті стають представники міжнародного жіночого комітету боротьби проти війни і фашизму. Потім почесну варту несуть найстаріший учений, президент академії наук акад. А. П. Карпінський, який прийшов попрощатися з видатним рицарем культури, письменники Дем'ян Бедний, Кіршон, Ставський, Нікулін, Вишневський.

В останній зміні почесної варти — тт. Хрущов, Булганін, Мануїльський, Марті, Швернік, Стасова, Кольцов і Стецький. О 19 год. 45 хв. вони підіймають труну, на руках виносять на вулицю і встановлюють на катафалк.

Жалобна процесія прямує через вулицю Огарьова і вулицю Горького до Білорусько - Балтійського вокзалу. Попереду несуть сотні вінків — від Центрального Комітету ВКП(б), Раднаркому СРСР, ЦВК СРСР, Виконкому Комінтерну, Виконкому МОПР'у, ЦК компартії Франції, ЦК братерських компартій, спілки радянських письменників. Вінки покладені від численних організацій, від робітників і майстрів культури. Процесію супроводжує почесний військовий ескорт, який складається з частин піхоти, артилерії і кінноти. У повітрі поволі описує кола ескадрилья літаків, віддаючи прощальний салют гідному синові французького народу.

За труною йдуть десятки тисяч трудящих Москви, які проводжають Анрі Барбюса в останню путь.

О 20 год. 55 хв. жалобний кортеж вступає на майдан Білорусько - Балтійського вокзалу.

Від імені комісії по організації похорону тов. Булганін відкриває жа-

лобний мітинг і виголошує прощальне надгробне слово.

ПРОМОВА ТОВ. БУЛГАНІНА

— Тов. Анрі Барбюс відомий всьому світові як героїчний, невтомний борець з фашизмом. Цю популярність і любов він завоював не просто цікавим змистом своїх літературних творів, але сполученням в собі прекрасніших якостей письменника і революціонера.

Його ім'я стало символом відданості справі робітничого класу, справі комунізму. Його ім'я стало символом боротьби з війною і фашизмом.

Він був близьким і палким другом нашого Радянського Союзу. Його серце до останньої хвилини життя билося відданістю і любов'ю до трудящих Союзу Радянських Соціалістичних Республік.

Образ цієї чудесної, скромної, але разом з тим величної людини назавжди залишиться в наших серцях і в нашій пам'яті.

Потім тов. Булганін надає слово тов. Андре Марті, який виступає з дозвільня Виконкому Комінтерну і ЦК французької компартії.

ПРОМОВА ТОВ. МАРТІ

— Товариші! Ми повинні виконати тут останній обов'язок і віддати від імені Виконкому Комінтерну і французької компартії належне нашому славному товаришеві Анрі Барбюсу.

Яскравими і сильними рисами товариш Марті змальовує прекрасний незабутній образ письменника - революціонера, який у розпал імперіалістичної війни сміливо підняв свій голос проти кривавої братовбивчої бойні, а потім безповоротно став на шлях боротьби за справу робітничого класу.

— Вступивши до комуністичної партії Франції, — продовжує т. Марті, — Анрі Барбюс віддає всього себе боротьбі за справу пригноблених усього світу. Видатний письменник, він присвячує свою творчість боротьбі проти нової війни, захисту Радянського Союзу, правдивому показові його бурхливого розвитку. Це Барбюсові разом з Ромен Ролланом належить честь скликання в Амстердамі конгресу проти війни.

— Анрі Барбюс, — вигукує товариш Марті, — великий француз! Він

син тієї Франції, яку ми любимо. Анрі Барбюс — син Франції Марата, Франції якобінців. Анрі Барбюс — син Франції великої Паризької Комуні.

— Анрі Барбюс передчасно пішов від нас, і мільйони трудящих земної кулі з глибоким сумом дізналися про це.

— Перед твоїми останками, Анрі Барбюс, — закінчує т. Марті, — ми скидаємо наші прапори. Кращим пам'ятником тобі буде створення і зміцнення єдиного фронту в усьому світі!

Прощальне слово від імени Спілки радянських письменників виголошує Михайл Кольцов.

ПРОМОВА ТОВ. КОЛЬЦОВА

З глибоким сумом розлучаємося ми, письменники країни Рад, з нашим товаришем, соратником і другом Анрі Барбюсом. Він близький нам. В ньому втрачаємо ми рідного брата, члена нашої дружної сім'ї.

Книга „Огонь“ — краща з книг Барбюса, це книга - борець.

Але прекрасною книгою про війну по-справжньому тільки і почалось славне творче життя Барбюса. Ми-стецтво не було його самоціллю. Він писав книги кров'ю свого серця, він шукав правди і шляху в хаосі капіталістичного суспільства.

І цю правду і силу, яка може врятувати людство, Анрі Барбюс знайшов у робітничому класі.

Своє перо, кращі думки своєї великої розумної голови він віддав робітничому класові і сам став у ряди його бойового авангарду.

Сталін назвав письменників інженерами душ. Нам, радянським інженерам душ, припала щаслива доля. На батьківщині соціалізму, у країні Леніна і Сталіна, письменникам дано новий міцний і свіжий людський матеріал. Яке щастя працювати з цим матеріалом! Барбюсові, правдивому художникові капіталістичного суспільства, припали, як матеріал, покалічені напіврозтоптані душі жертв війни і кризи, стомлені душі рабів капіталу, що вдалися в розпуку. Нужно і м'яко, обережно й любовно ліпив він із цього матеріалу, вишукуючи все краще і красиве, сміливе

й повчальне. Буржуазія хоче принизити робітничий клас стражданнями, — Барбюс показав, як в огні страждань і терору загартовується і твердішає сила пролетаріату. Фашизм для Барбюса був синонімом війни — він став невтомним, пристрасним борцем проти фашизму, захисником жертв фашистського терору.

У ньому стали невідділими художник і борець, письменник і революціонер. І так до кінця пройшло його пряме, чесне, красиве життя.

Тільки в один бік усміхалося похмуře обличчя Барбюса і яснішав його погляд. Країна Рад була його радістю, на ній відпочивав він думками, в ній бачив майбутнє людства. Він став відданим, надійним, близьким другом нашої країни. І коли після книг скорботи і відчаю йому захотілося написати книгу радості й сили, — він написав, як лебедину пісню, книгу про Сталіна, про партію більшовиків, про Радянський Союз.

В останній раз ми проводжаємо нашого друга.

Прощай, Барбюс! Прощай, борець, прощай, друг!

Тов. Булганін закриває траурний мітинг. Сильні руки друзів піднімають труну й обережно несуть її до вагона вздовж вистроєного шпалерами почесного військового караулу.

У вагоні труна встановлюється на високий постамент.

Вінки заповнюють вагон. По перону лунають звуки траурного шопенівського маршу. До відходу поїзда лишаються останні хвилини.

Двері вагона зачинені. Поїзд рухається, проводжуванй звуками „Інтернаціоналу“. В присмерках під проміннями прожекторів на задній стінці вагона чітко вимальовується напис: „Прощай, Анрі Барбюс, вірний друг трудящих Радянського Союзу“.

До кордону труну з тілом Анрі Барбюса супроводжують члени комісії по організації похорону — тт. Є. Д. Стасова і письменники Ставський і Вишневський. Разом з ними йдуть друзі покійного, які проводжають його останки у Францію.

Прощання трудящих з Анрі Барбюсом. З вересня тисячі трудящих Мінська прийшли на вокзал сказати останнє „прощай“ крашому другові Радянського Союзу Анрі Барбюсові. На пероні—члени білоруського уряду, письменники, студенти, робітничі делегації, почесна варта бійців Н-ської білоруської дивізії. Радіо повідомляє про наближення поїзда. Об 11 год. 45 хв. під звуки траурного маршу Шопена поволі підходить до перону трансибірський експрес. Схилиються перед труною великого борця окантовані кременем прапори, схилиються голови. На труну покладені вінки від ЦК КП(б)Б і мінського міського, від профспілок Білорусі. Народний поет республіки Якуб Колас поклав вінок від білоруських письменників. О 12 год. 05 хв. під звуки „Інтернаціоналу“, поїзд від'їхав до Негорелого.

Експрес ішов повз села і міста Білорусі. На всіх станціях до вагона з тілом Анрі Барбюса підходили робітники, колгоспники, піонери. Вони приносили на труну друга Радянського Союзу вінки з польових квітів.

Експрес підійшов до прикордонної станції Негорелое. Три тижні тому Анрі Барбюс останній раз вступив тут на землю радянської країни. На пероні застигла почесна варта прикордонників. Під звуки траурного маршу робітники, прикордонники, колгоспники, піонери кладуть на труну вінки.

Траурний мітинг. Робітниця т. Чернова передає співчуття компартії Франції і всьому французькому народові. Від імени всесвітнього комітету боротьби проти війни і фашизму говорить тов. Рибар. Виступають тт. Стасова і Вишневський.

Поїзд відходить, але ще далеко видно напис на траурному вагоні: „Прощай, Анрі Барбюс, вірний друг трудящих Радянського Союзу“.

До ст. Столбци (Польща) тіло Барбюса супроводжувала радянська делегація у складі тт. Стасової, Вишневського і Ставського.

Юбілейну збірку віршів народного поета Білорусі Янки Купала випустило Державне білоруське літературне видавництво.

До збірки увійшли найкращі твори поета.

Фільм про Адама Міцкевича. На замовлення Белгоскіно, письменник Леонід Гросман пише сценарій для звукового фільму про великого поета Адама Міцкевича, сучасника Пушкіна. Фільм покаже юнацтво, політичну діяльність, дружбу Міцкевича з Пушкіним і заслання його в Росію.

„Концерт Бетховена“. Білоруська кінофабрика почала знімати дитячий фільм „Концерт Бетховена“. Тема фільму—навчання і побут радянських дітей, соціалістичне змагання, самодіяльність, дружба, піонерська взаємодопомога тощо. Музику до фільму пише композитор Дунаєвський.

Історичний музей БСРР. Історичний музей у Мінську значно поширюється і докорінно переустатковується. Під час перебудови музею особлива увага приділяється відділам про революцію 1905 року та про період соціалістичного будівництва. Обидва відділи поповнені новими макетами і різними матеріалами. У відділі про 1905 рік виставлені нові макети: „Бій на Пресні“, по картині Савицького, „Розстріл 9 січня“, по картині Владимирського. Виставлено макет „Карловський розстріл у Мінську“. У відділі соціалістичного будівництва, серед інших макетів, є і макет Дніпрельстану. При музеї утворена перша в БСРР майстерня картин-панорам.

Грандіозний культурний заклад. В Мінську закінчується грандіозний культурний заклад—Будинок Червоної армії. Будинок буде устаткований і оформлений за останніми досягненнями в технічній і архітектурній галузях. Входи його будуть облицьовані гранітними плитами, які виготовляються на Україні в майстернях „Спецбуду“ та в колгоспі ім. Петровського.

Єврейський народний фольклор Білорусі. Етнографічно-філологічна експедиція Академії наук БСРР збирає в Светловічському та

Ветковському районах Білорусі єврейський народний фольклор. Записано понад 200 сучасних частушок і пісень, зроблено 100 з імків, які характеризують економічне і культурне зростання колгоспів. Ці матеріали будуть видані в збірнику „Радянський фольклор“. При Академії наук утворено постійний гурток фольклористів.

Виставка книги Білоруської державної бібліотеки ім. Леніна. Щорічна виставка книги Білоруської державної бібліотеки ім. Леніна знаменна тим, що вона яскраво і повноцінно показує нові взаємовідносини між письменником і читачем.

Між радянським письменником і широкими масами трудящих — міцна дружба.

Відкрита виставка в Мінську бібліотеки ім. Леніна висвітлює ці нові взаємовідносини між письменником і читачем і показує, в чому та як вони виявляються.

На виставці зібрано десятки прото-

колів і фотознімків читачівських конференцій. Вони відбувались або на колгоспному полі під час перерви між працею, або в цеху вагоноремонтного заводу ім. Мяснікова, або на лаві в шкільному класі.

Сотні читачівських відгуків... Тут і відгук дев'яностолітнього діда Галаша про книгу Якуба Коласа „Дрыгва“, головною дівочою особою якої, героєм, є він сам.

Дід Галаш пише, що життя його показано правильно, що він щасливий тим, що має честь бути показаним як приклад новому поколінню.

Добре показано на виставці зростання книжкової продукції БССР.

Крива підноситься вгору не роками, а місяцями. Бібліотечна мережа в республіці сягає 2000 одиниць, і на кожного мешканця шестимільйонної БССР припадає дві бібліотечні книги.

Цікаво показано на виставці роботу самої державної бібліотеки, що в порядку обміну літературою встановила зв'язок з найбільшими книжковими центрами світу.

ГРУЗІЯ

Перед великою датою. У лютому 1936 р. Радянська Грузія святкуватиме свій 15-річний ювілей.

Чимало письменників і поетів Грузії вже цілком включилися в роботу, щоб відзначити велику дату новими художніми творами. Ось кілька прикладів, що показують, як активно працюють над ними зараз письменники і поети Грузії.

Добре відомий літературний Україні поет Сімон Чіковані переробив свою поему „Доля республіки“, давши їй новий ідейний і фактичний зміст. В новому варіанті поглиблена тематика громадянської війни, полані нові образи. Книга вийде до 15-річчя Радянської Грузії. Крім того, так само до 15-річчя він готує книжку нових віршів, що відбивають нашу радянську дійсність. До цієї книги увійдуть ліричні вірші, написані поетом за останні три роки.

Нову книгу віршів готує т. Чіковані і до 20-річчя Жовтня. У цій книзі буде не менше як 30 віршів, присвячених Грузії, Україні, Донбасові і ін.

Поет продовжує також працювати

над головним своїм твором — поемою „Аміран“. Перша частина її вже вийшла. Повністю він хоче закінчити її до 20-річчя Жовтня.

Народний артист і драматург Шалва Дадіані працює над трьома великими творами. До 15-річчя Радянської Грузії він готує п'єсу „Броцеула“. Дія цієї п'єси розгортається на тлі будівництва залізниць від станції Броцеула до курорта Цхалтубо. Гострота тематики визначається тим, що в ній показано перекокування людей — колись соціально-небезпечних — під впливом будівництва і блискучого прикладу червоноармійців, залізничників і комсомолу. На цей же термін має вийти в світ новий великий роман тов. Дадіані „Урдумі“, з епохи селянських повстань у минулому столітті. До 20-річчя Жовтня письменник готує також п'єсу „Арцхуту“, тема якої взята з кавказької міфології. Зміст міфу, очевидно, є один з народних варіантів міфу про Прометея.

Поет Валеріан Гапріндашвілі написав чудесний вірш „Моя країна“, прочитаний ним ще на VII з'їзду Рад

Грузії, та цілий цикл віршів. В цих віршах він оспівує соціалістичне будівництво Грузії.

Крім того, він задумав низку внутрішньо пов'язаних між собою віршів про вождів революції. Перший із них — „Ленін“ — вже написаний.

Письменник С. Клдїашвілі почав великий роман „Брати“. Темою його є перековування людини в умовах фабрично-заводської дійсності.

Тіціан Табідзе до 15-річчя Радянської Грузії готує цикл ліричних віршів під загальною назвою „Моя батьківщина“. У зв'язку з майбутнім 20-річчям Жовтневої революції він працює над складанням двох антологій: грузинських поетів російською мовою (вийде в Москві) і російських поетів грузинською мовою.

Нарешті, поет Сандро Еулі працює над двома речами. До 15-річчя він готує п'єсу з часів серпневої авантюри меншовиків — „Вихід“ (1924 р.). Для п'єси розгортається в місті й на селі, її тема — боротьба передових республік і селян проти авантюристів.

До 20-річчя з дня смерті Важа Пшавела. У зв'язку з наближенням 20-річчя з дня смерті видатного класика грузинської поезії Важа Пшавела, в ті місця, де жив і працював поет, вдряджено експедицію. Мтацмїндський музей випускає спеціальну збірку, в яку увійдуть: неопубліковані твори Важа Пшавела, його листи, спогади про нього, дослідницькі роботи про його творчість тощо. В музеї поширюється куток Важа Пшавела.

„Кобзар“ грузинською мовою. „Сахелтамі“ (Грузинське дер-

жавне видавництво), перекладає на грузинську мову видатні твори західноєвропейських, російських, українських і вірменських письменників. Найближчого часу з української на грузинську мову буде перекладено і видано „Кобзар“ Т. Г. Шевченка.

Конкурс на оформлення „Вепхїс Ткаосанї“. Комітет для проведення 750-річного юбілею Шота Руставелі оголосив конкурс на художні ілюстрації до поеми „Вепхїс Ткаосанї“. Ілюстрації повинні відбити сюжетні епізоди поеми. Встановлено премії: перша — 3 тис. крб., друга — 2 тис. крб.

„Литературное наследство“ грузинською мовою. Вийшов з друку перший номер журналу „Литературное наследство“ грузинською мовою. В номері статті про творчість Шота Руставелі — проф. С. Джавахішвілі та ін., стаття доцента А. Барамідзе про творчість Фердовсі, стаття доцента К. Дондуа про академіка Н. Я. Марра. Цілий розділ присвячено творчості письменника І. Ніношвілі. Книга має близько 700 сторінок. В ній вміщено ряд ілюстрацій, зокрема портрети Шота Руставелі (копія грузинської мініатюри XVII ст.) і Фердовсі (робота художника І. Габашвілі в фарбах).

Пауль Палла перейшов на постійну роботу до СРСР. Пауль Палла — відомий австрійський диригент, що працював останні роки в амстердамській опері, — перейшов на постійну роботу до Радянського Союзу. Він працює в Тифліському державному театрі опери та балету.

ЗА КОРДОНОМ ФРАНЦІЯ

Похорони Анрі Барбюса. 5 вересня труна з останками Барбюса прибула до Парижа на Східний вокзал. На вокзалі зібралися члени його родини, друзі, представники найближчих покійному організацій, в тому числі Дютїлейль від компартію. 6 вересня труну з тілом Барбюса поставлено у великій залі унітарних профспілок, задратованій у траурні кольори. Навколо труни безліч він-

ків, покладених на труну в СРСР. З полудня відкритий доступ для прощання. Біля труни весь час змінюється почесна варта. В перших вартах — представники компартії, представники революційної асоціації колишніх учасників війни, організатором якої б. в Барбюс, представники антифашистського комітету вчених, МОПР'у, комітету оборони Тельмана, радикал-соціалістської партії, соці-

алістичної партії, антивоєнного комітету „Амстердам плейль“ і інших організацій. Невпинним потоком перед труною пройшли десятки тисяч трудящих.

Увесь день 6 вересня, ніч на 7 вересня і вдень 7 вересня біля труни з останками Барбюса несли почесну варту представники революційних робітничих організацій, лівих партій, антифашистських комітетів і ін. Труна потопає у вікнах.

7 вересня о 3 год. дня відбулося винесення труни. Траурний похід розтягнувся на кілька кілометрів.

Попереду—ліс червоних прапорів. Це прапори організацій, що беруть участь у похороні. Серед них кілька триколових прапорів—конфедерації колишніх учасників війни і інших організацій народного фронту. За ними—величезні колісники з віяками і великий портрет Барбюса. Дівчата в білому несуть на червоній підставці твори Барбюса—жовті томи з червоними заголовками. Ось „Огонь“, ось книга „Що я бачив у Грузії“—палка оборона радянської Грузії від наклепу міжнародного меншовизму, ось остання книга „Сталін“. Далі—чорний катафалк і на ньому покрита червоним труна.

Безпосередньо за труною йдуть родичі, а за ними—товариші Барбюса по фронту, інваліди війни. Далі йдуть комітет по організації похорону і центральні комітети ряду організацій. У першому ряді—Віктор Баш, професор Журден, Марсель Кашен, Дюкльо, Вайян Кутюр'є, Монмуссо, депутат-соціаліст Перрен, мадам Леблан-Золя, внучка письменника Золя. Далі йдуть колишні учасники війни, міжнародний жіночий комітет, МОПР, Міжробпом, товариство друзів Радянського Союзу, антиімперіалістична ліга, члени комуністичної партії, революційні профспілки, комуністична й соціалістична молодь, пролетарі паризьких передмість Півдня, Заходу, Півночі й Сходу, трудящі лівого берега, трудящі правого берега.

Мовчазно рухається трьохсоттисячна процесія серед суцільних стін народу. Ці людські стіни тягнуться на протязі п'яти кілометрів—на всьому шляху до кладовища.

Вони сьогодні мовчазні, ці парижани. Вони сьогодні віддають остан-

ню шану праху любимого письменника стиснутими в кулак, піднятими руками. На тротуарах, у вікнах, на рештованнях будов, віадуках залізниць—всюди видно стиснуті в кулак піднесені руки.

Над процесією, що розтяглася на кілька кілометрів, великі плакати. Лозунгів немає на них, але за ухвалою комітету кожна група несе на плакатах цитати з творів Барбюса, ті слова його творів, які вони захочуть обрати. Багато може бути сказано словами, взятими з таких книг, як „Огонь“ або „Сталін“. Слова з цих книг сьогодні брешуть над народом як найзлюбоденніші лозунги.

Три години тягнеться похоронна процесія. Кладовище Пер ля Шез могло вмістити лише невелику частину процесії. З високих старих стін цього кладовища, що пам'ятає комунарів 1871 року, видно море людських голів.

Труну знято з катафалка і встановлено на невеликому підвищенні. Першим виступає Брюмат—представник товариства французьких літераторів. Після нього говорить представник революційних комбатантів Дюкльо.

— Барбюс, — говорить оратор, — показав нам всю глибину соціальних причин воєнної катастрофи. Він навчав нас боротися, щоб позбавити людство від кошмару нової війни.

Мальро від імені міжнародної асоціації письменників читає останнє послання Барбюсові, прислане з Швейцарії Ромен Ролланом.

Ось повний текст цього послання: „Я звертаюся з прощальним привітом до друга, товариша, вождя, до того, хто серед письменників більше всього служив пролетарському інтернаціоналові, до того, хто після кривавого розкриття таїни війни 1914 року віддав все своє життя палкому служінню справі комунізму, справі людства.“

Після війни здоров'я Барбюса було підірване хворобою. Як тільки він не втомляв себе! В які тільки частини світу не від'їжджав цей високий і худий мандрівний рицар, зігнутий під тягарем своїх доспівів, ведучи по всьому світу свій невтомний хрестовий похід проти соціального гноблення, проти імперіалізму, фашизму й війни.

У найвіддаленіших куточках земної кулі, аж до Далекого Сходу, з'являлась висока худа постать цього сподвижника миру. Здавалось, от-от він упаде. Але його завжди підтримувало незгасиме полум'я. Ледве відпочивши, він уже знову йшов у бій. На Амстердамському конгресіті, хто його не знали, побачивши його в перший раз на трибуні, зі страхом говорили: „Але ця людина зараз помре“. Але тільки він починав говорити, як його дух вогнем охоплював збори.

Барбюс ні на хвилину не перестав панувати над дискусією. Він умів зберігати ту об'єктивну перевагу, яка допомогла гармонічно об'єднати стільки різноманітних елементів, допомогла злити в один акорд могутній голос народних мас усіх країн проти імперіалізму всіх країн.

З того часу, як в крові і бруді окопів 1916 року народилась безсмертна книга „Огонь“, Барбюс протягом двадцяти років невтомно проповідував те, що він називав відкриттям великої реальності, — відкриття, зроблене солдатом на фронті в Пікардії, — що людеі розділяють і роблять ворогами не расові, а класові відмінні, відмінні між експлуатуючими і експлуатованими.

Протягом двадцяти років Барбюс запаливав людеі усіх націй своїм палким стремлінням до єдності пролетаріату всіх країн проти експлуататорів і гнобителів усіх країн. Ніколи Барбюс не відхилявся від цієї основної лінії, і він мав шастя бачити, як ріс створений ним могутній рух, подібно до ріки, що вбирає в себе допливи з усієї землі. Він мав друге шастя — бути присутнім перед смертю в Москві на перших засіданнях VII конгресу Комуністичного Ітернаціоналу, конгресу, що став переможним гімном того Ітернаціоналу, солдатом якого був Барбюс.

Я думав, що його тіло лишиться в Москві на вічній варті біля стін Кремля, біля вчителя — Леніна, серед могил славних борців світової пролетарської революції. Але Барбюс зволів мертвим повернутися до нас, щоб у майбутніх боях зайняти своє місце в рядах свого паризького народу. Він серед нас і завжди дійово лишиться з нами.

Але хто здійме прапор, що випав з його долесних рук? Справа за вами, його соратники, що вірно допомагали йому. Справа за вами, товариші соціалісти й комуністи, за тобою, повна життя молодь! Зімкнемо лави! Наш керівник Барбюс поліг у боротьбі. Але армія, що стала за його закликм у світовий фронт, продовжує боротьбу. Вона вестиме цю боротьбу до остаточної перемоги. Ця армія повинна перемогти, і вона переможе імперіалізм і війну. Життя переможе смерть. *Ромен Роллан*“.

Від імені світового амстердамського комітету виступив професор Франсіс Журден.

Він розповідає, що Барбюс в останні дні чув не тільки кроки смерті, що до нього наближались, — він чув і інші зловісні кроки — близької війни. Тепер світ переживає найсерйозніший момент з часу 1914 року. Італійська агресія в Африці може розв'язати європейську війну.

— Нашим прощальним привітом творцві і керівникові амстердамського руху має бути присяга здійснити його заповіт — добитись перемоги робітничого класу над фашизмом, війною й капіталізмом.

Далі з промовою англійською мовою від імені Виконкому Комінтерну виступив член Виконкому — секретар американської компартії тов. Брауде. З останньою великою промовою виступив тов. Кашен від імені французької компартії.

— Смерть Барбюса — величезна втрата для комуністичної партії, робітничого класу і легіонів колишніх учасників війни. Барбюс зрозумів, що місце письменника не в естетичному затишку, а в огні боротьби. Увесь свій талант, всі свої сили він кинув у гущу класової боротьби. Він став на сторону експлуатованих і гноблених, він захищав тих, кого мучать у застінках балканських тюрем, тих, хто гине від рук китайських катів. Барбюс увійшов до лав комуністичної партії. Це була велика гордість для нас. З усією прямою свого розуму, з усією розважливістю свого серця він перейшов на сторону великої справи Леніна — Сталіна, він до останньої хвилини був відданим і прихильним до Радянського Союзу всіма фібрами своєї душі. І не дарма

і Москва, і Париж — ці два міста, найпрекрасніші в історії революції, влаштували Барбюсові величний похорон.

Траурний мітинг закінчився близько 7 години вечора.

Книжка про Андре Жіда. Видавництво NRF („Nouvelle Revue Française“, видавництво при одноіменному журналі) видало книжку одинадцяти відомих французьких письменників та громадських діячів про Андре Жіда — „Андре Жід і сучасність“ („André Gide et notre temps“).

Уривки з щоденника Андре Жіда. Журнал „Nouvelle Revue Française“ (виходить у Парижі) друкує уривки з щоденника Андре Жіда — „Сторінки з щоденника“ („Page de journal“). Це короткі філософські та історико-літературні висновки, думки та спогади. Рядки цих уривків сповнені великого оптимізму. Андре Жід тут ясно згадує СРСР і проти ставить Радянський Союз — „країну розумного щастя мільйонів“ — капіталістичній сучасності.

ШВЕЙЦАРІЯ

З'їзд швейцарського „Товариства друзів СРСР“. У вересні в Лозані відбувся черговий з'їзд швейцарського „Товариства друзів Радянського Союзу“ при участі представників усіх районів і найбільших міст Швейцарії. Не зважаючи на те, що провід швейцарської соціал-демократичної партії заборонив членам с.-д. партії брати участь у роботі товариства, у з'їзді взяли участь численні соціал-демократичні робітники і активісти.

В одностайно схваленій резолюції з'їзд засуджує політику швейцарського уряду щодо Радянського Союзу, підкреслюючи:

„Відсутність нормальних стосунків між Швейцарією і Радянським Союзом стає дедалі нестерпнішою, бо відсутність цих стосунків не тільки шкодить економічним і політичним інтересам Швейцарії, але й суперечить думці більшості швейцарського народу, яка нині вимагає незаперечного встановлення стосунків з Радянським Союзом“.

Вироби правління міжнародної асоціації журналістів. В Женеві 21 вересня відбу-

лися вибори правління міжнародної асоціації журналістів при Лізі націй.

Перед початком виборів усі італійські фашистські журналісти, що були в складі асоціації, заявили про вихід із неї, мотивуючи це промовою Делля (видатний англійський журналіст, женевський кореспондент „Manchester Guardian“) на банкеті асоціації. Представники німецької фашистської преси зажадали зниття кандидатури Делля на голову асоціації, так само вбачаючи в його промові образливі для Німеччини натяки.

Кандидатуру кореспондента „Berliner Tageblatt“ Руппеля до членів правління провалено.

Отже, в новому правлінні немає жодного представника фашистської преси.

Головою, величезною більшістю обрано Делля.

Серед забалотированих — кореспондент польського офіцію „Kurjer Ropanny“, який виставив свою кандидатуру на віцепрезидента.

Серед обраних членів правління — кореспондент ТАРСу в Женеві г. Гельфанд.

НОВИЙ НАБІР ДО КІНОАКАДЕМІЇ В МОСКВІ

За останні роки радянська кінематографія має чимало досягнень. Успіхи наших картин: „Чапаєв“—реж. бр. Васильєви, „Кордони“—реж. Дубсоні інші користуються успіхом як у нашого радянського глядача, так і далеко за межами Радянського Союзу. Порівняння нашої продукції з закордонною на фестивалі в Москві довело незрівняно вищу ідейну насиченість наших картин. З другого боку, для нас ясно, що в питанні техніки, дослідження і вивчення специфіки кіномистецтва ми в дечому відстаємо. Мало ми клопоталися підготуванням кадрів, вирощуванням творчого молодняка у всіх галузях кінематографічного процесу. Коли окремі кінофабрики займалися цією справою, то це в більшій мірі були експерименти, які поряд цінної роботи мали чимало недоліків. Залучення кваліфікованих письменників до лав сценаристів набагато підвищило якість і кількість кінокартин. Минулого року з ініціативи головного Фотокіноуправління (ГУФК) в Москві організовано кінематографічну академію для режисерів. Як нам відомо з преси, один рік роботи цієї академії показав значні наслідки. В січні місяці 1937 року кіноакадемія випускає п'ятнадцять режисерів високої кваліфікації, які пройдуть школу такого майстра кінорежисури, як Ейзенштейн С. М., що веде кафедру режисури в академії. До академії в перший набір вступили режисери кіно та театру з великим стажем

режисерської роботи—від трьох до п'ятнадцяти років (т.т. Андрієвський—реж. Міжробпомфільму, Тахмасіб—худ. кер. Бакінського театру, Гаккель—худ. кер. Ленінградського Червоного театру, Красій—худ. кер. Одеського ТЮГ'у і ін.). Зараз ці товариші вже законтрактовані за кіно-фабриками Союзу.

Цього року знову розпочато набір на перший курс кіноакадемії. Причому, крім режисерського факультету, організовано і сценарний. А у майбутньому намічено організацію операторського факультету. Термін навчання—два з половиною роки.

Зважаючи на велике значення зросту і розвитку національної кінематографії, Головне управління фотокінопромисловості і дирекція кіноакадемії зацікавлені в тому, щоб до академії було набрано режисерів, письменників, драматургів і сценаристів національних республік. На сценарний факультет приймають письменників, драматургів і сценаристів, що мають друковані твори, ставлені в театрі, чи кінопостави. Крім того, освіту чи самоосвіту за вищу школу. Прийом заяв продовжено, іспити розпочнуться з 20 грудня. Слухачі академії забезпечуються стипендією від 400 до 350 крб. Приїжджі з периферії забезпечуються житловою площею.

За більш детальними довідками в цій справі слід звертатися на адресу: Москва, 40, Ленинградское шоссе 44/2, Академия Кинематографии.

К. М.

Відповідальний редактор І. Кириленко
Заст. редактора Ю. Смолич

Видав Державне Літературне Видавництво

ЦЕНТРАЛЬНЕ НАУКОВЕ

Державне
Літературне Видавництво

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ
ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКІ ВИДАННЯ

РАДЯНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

— Журнал літератури, мистецтва й критики —

Орган Спілки радянських письменників України
ЖУРНАЛ ВИХОДИТЬ 12 РАЗІВ НА РІК ОКРЕМИМИ КНИЖКАМИ

Умови передплати: на рік—18 крб., на 6 міс.—9 крб., на 3 міс.—4 крб. 50 коп.

ЩОМІСЯЧНИЙ ЖУРНАЛ

ЧЕРВОНИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ містить кращі зразки художньо-літературної творчості письменників України, братніх республік Союзу та закордонних революційних і пролетарських письменників

Умови передплати: на рік—18 крб., на 6 міс.—9 крб., на 3 міс.—4 крб. 50 коп.

СОВЕТСКАЯ ЛИТЕРАТУРА

ДВОМІСЯЧНИЙ ЖУРНАЛ
РОСІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Орган Спілки радянських письменників України

ЖУРНАЛ містить романи, повісті, оповідання, нариси, розраховані на робітничий актив та працюючу інтелігенцію

Умови передплати: на рік—18 крб., на 6 міс.—9 крб., на 3 міс.—4 крб. 50 коп.

ЗА МАРКСОЛЕНІНСЬКУ КРИТИКУ

— ЩОМІСЯЧНИЙ ЖУРНАЛ —

висвітлює проблеми марксоленінської критики, питання нацкультбудівництва, літературно-мистецької політики та літературознавства, питання теорії й практики книжної справи, містить огляди книжкової продукції, регулярні огляди журналів тощо.

Умови передплати: на рік—18 крб., на 6 міс.—9 крб., на 3 міс.—4 крб. 50 коп.

Передплату здавати поштовим філіям, газвідділам та листоношам Союздруку
Уповн. КОГІЗ і БІБКОЛЕКТОРАМ НКО — ВУРПС

ПОСПІШИТЬ забезпечити себе літ.-художніми і мистецькими журналами.

Здавайте передплату на весь рік, що гарантуватиме своєчасне одержання журналів

Редактор І. Кириленко. Секретар редакції М. Гільов. Техкер С. Білокінь.
Коректор В. Потієнко

Друк. ім. Фрунзе. Харків, Донець-Захарж., 6.
Уповноважений Головліту 1568. амовл. 1143.
Тираж 42 0. 13¹/₂ дру.-арк 1 пап ф. 62×94—
98 кг. 6³/₄ пап. арк. В 1 пап :рк. 22-512 літ.
Здано в роботу 4-X-3 р. Підписано до друку
13-XI-35 р.